БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

42-ЙИЛ ЧИҚИШИ № 4 (11.450). | 6 январь, чоршанба 1960 йил. | Баҳоси 20 тийин.

МАШИНАСОЗ БУРЧИ

Янги йилнинг — етти йилликнинг иккинчи йили мармар остонасига қадам қўйдик. Бу йилнинг улуғвор планини тўла ва олдин бажармоқ учун ҳар бир ишчи, ҳар бир инженер-техник ходим ўз имкониятига, кучига қараб план тузиб олади, совет халқи дадил қадам ташлаб, ғайрат билан иккинчи парвозга — етти йилликнинг иккинчи йил режаларини саранжом қилишга киришади.

Бизнинг мамлакатимиз 1960 йилга ўз кучлари равнақ топган ҳолда кириб келди. СССР халқ хўжалигини ривожлантириш давлат плани ижодкор ишчиларимиз, инженер-техник ходимларимизни илҳомлантириб юборди. Бу улуғ план мамлакат ишлаб чиқарувчи кучларининг янада юксалиши, Ватанимиз халқлари кўп миллатли маданияти гуллаб-яшнашининг қувончли истиқболларини очиб бермоқда.

КПСС Марказий Комитетининг яқиндагина ўз ишини тамомлаган декабрь Пленуми иттифоқимиздаги бошқа республикалар қатори бизнинг ҳам ҳисобимизни эшитди, муваффақиятларимиздан қувонди, ишимиздаги камчиликларга тезроқ барҳам бериш йўлини кўрсатиб берди. Ўзбекистон меҳнаткашлари 1960 йилда она-Ватанга 3 миллион 170 минг тонна пахта етказиб бериш юзасидан ўз зиммаларига шарафли социалистик мажбурият олдилар. Республика пахтакорлари ваъданинг устидан чиқиш учун янги йилнинг дастлабки кунларидан бошлабоқ енг шимариб, бел боғлаб ишга киришдилар.

КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленуми пахтачиликни комплекс механизациялаш энг асосий вазифалардан бири эканлигини таъкидлади. Бу йил 1 миллион гектардаги ғўзани кетмон ишлатмай парвариш қилиш режаси тузилди. Бу, аввало, пахта далалари учун зарур бўлган қишлоқ хўжалиги машиналарини ўз вақтида етказиб бериш деган сўздир. Бордию, саноатчиларимиз берган сўзларининг уддасидан чиқмас эканлар, унда пахтакорлар ҳижолатда қолишлари мумкин. Ҳозирги вақтда 1 миллион гектар ерни кетмонсиз парвариш қилиш учун бизда машиналар етишмайди. Эртаиндин баҳор кириб келади. Пахтакорлар закази — машиналар барвақт етказиб берилмаса, аввало чигит экиш кечикади, яшил квадратлар вақтида парвариш қилинмай, хавф остида қолади. Машинасозларимиз шунга қараб меҳнат қилишлари лозим. Шу боисдан қишлоқ хўжалиги заказларини бажаришга янги йилнинг дастлабки кунларидан киришиш зарур. Сеялка ва культиваторлар, трактор ва пахта териш машиналари ишлаб чиқариш юзасидан олинган топшириқларни вақтида бажариш учун имконият кўп.

Республикамиз машинасозлари зиммасига жуда масъулиятли вазифа юкланган. Улар мамлакатимиз, шунингдек қардош социалистик мамлакатлардаги пахтакорларга янги, юқори унумли машиналар етказиб беришлари лозим. Бу йил «Ташсельмаш» заводи коллективи 2650 та «ХВС — 1,2» маркали пахта териш машинаси ишлаб чиқариши керак. Завод ишчилари шу маркадаги машинани 1959 йилдан ишлаб чиқара бошладилар. Тайёргарлик ишлари бирмунча кечикиб қолганлиги сабабли ўтган йил учун белгиланган план бажарилмай қолди. Лекин бу йил машинасозлар анча изга тушиб олдилар, пахта териш машинасини конвейер усулида ишлаб чиқармоқдалар. Агар улар бор имкониятлардан, ички резервлардан яхши фойдаланиб, янги техникага суяниб иш кўрсалар, белгиланган план ҳеч шубҳасиз ошириб бажарилади. Комплекс механизация ва автомат етти йилликнинг қанотидир. Деталларни тайёрлашдан тортиб, то машинани йиғишга қадар бўлган ҳамма жараёнлар механизациялаштирилиши, автоматлаштирилиши лозим.

Конструктор ва олимлар, новатор ишчилар ижодий меҳнат қилиб, квадратларга чигитни белгиланган миқдорда ташлаб кетадиган сеялка ихтиро қилдилар. Бу йил «Узбексельмаш» заводи коллективи ана шу машиналардан 2450 тасини чиқариб, колхоз ва совхозларга жўнатиши керак. Машинасозлар янги йилнинг дастлабки кунларидан бошлаб, ўз зиммаларига олган мажбуриятни сидқидиллик билан бажаришга киришдилар. Ермошкин ва Исроилов ўртоқлар раҳбарлик қилаётган бригадаларнинг коллективлари чинакам қаҳрамонлик намуналарини кўрсатяптилар, қолоқ участкаларни илғорлар қаторига ўтказишда шулар ибрат бўлаётирлар.

Лекин машинасозларимиз ҳали ҳам пахтакорларнинг талабига яраша ишлаяпти деб бўлмайди. Пахтачиликни комплекс механизациялаш ғўза қатор ораларини ишлаш, пахтани машинада териб олиш билан чекланмайди. Бир неча йиллардан буён пахтани қоп-қанорсиз ташиш тўғрисида гап бўлаётиру, лекин амалий иш унча юзага чиқмаяпти. Тошкентдаги «Хлопкомаш» заводи ағдарма аравачалар ишлаб чиқаришни кескин кўпайтириши керак. Ўтган йил бу завод коллективи Қорақалпоғистон АССР, Самарқанд, Бухоро, Фарғона ва бошқа областлардан келган заказларни жуда қониқарсиз бажарди. Завод раҳбарлари шуни унутмасликлари керакки, республикада пахтани қоп-қанорсиз ташишга ўтилса, бу тадбир йилига давлатнинг 25 миллион сўм маблағини тежаб қолиш имкониятини беради. Тошкент Халқ хўжалиги кенгаши 1960 йилда ағдарма аравачаларни ишлаб чиқаришни тубдан яхшилаш чорасини кўриши керак.

Пахтакорлар, барча меҳнаткашлар қишлоқ хўжалиги машиналари тағин ҳам кўпайсин чигитни экишдан тортиб, то, «оқ олтин»ни заводга элтиб боришга қадар бўлган барча ишларни машина ва механизмлар бажарсин, деб янги йилда янги истаклар билдиришди. Бу истакни бажариш ҳар бир машинасоз ишчи, ҳар бир инженер-техник ходимнинг олижаноб бурчидир...

Етти йилликнинг иккинчи чўққисига парвоз қила бошладик. Бу юксак чўққини забт этиш учун тинмай қанот қоқиш керак. Бу чўққига тезроқ кўтарилиш учун эса энг қисқа йўлларни топа билиш лозим. Қисқа йўл хўжаликнинг ҳамма соҳасини машиналаштириш демакдир.

ҚАРДОШЛАР ЗАФАРИ— БИЗНИНГ ЗАФАРИМИЗ

Я. ЧИЖ МЕТОДИ БИЛАН

НОВОПЕТРОВКА қишлоғи (Орёл области). Свердлов районидаги «Путь к коммунизму» қишлоқ хўжалик артелининг колхозчилари КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумининг материалларини муҳокама қилиб, ўз йиғилишларида 1960 йилги мажбуриятларни муддатидан илгари бажариш тадбирларини ишлаб чиқдилар. Чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни бир ярим баравардан зиёд кўпайтириш, ҳар 100 гектар ҳисобига 50 центнердан гўшт, 164 центнердан сут олиш планлаштирилмоқда.

Колхознинг чорва моллари кўп, лекин бу ерда гўшт ва сутнинг таннархи ҳали ҳам анча юқоридир. 1960 йилда артелда бир қанча фермаларни механизациялаш тугалланади, Львов областидаги машҳур чўчқа боқувчи Я. С. Чижнинг методи жорий этила бошлади. Ўртоқ Чиж чўчқаларни катта группаларга ажратиб боқиш усулини қўлланмоқда. Бунинг учун колхозда чўчқахона қайта қурилади. Бир чўчқа боқувчи камида 60 чўчқани боқиб семиртириши мумкин бўлади.

ПЛАНДАН ТАШҚАРИ НЕФТЬ

СТАНИСЛАВ. Долиндаги нефть конининг нефть қуйиш эстакадасидан «қора олтин» тўлдирилган цистерналарнинг навбатдаги эшелони жўнаб кетди. Бу — етти йилликнинг иккинчи йили дастлабки кунларида пландан ташқари чиқарилган нефтдир.

Долин нефтчилари 1959 йилни муваффақиятли равишда тугалладилар. Улар йиллик пландан ташқари ўнлаб эшелон суюқ ёнилғи бердилар. Улар янги йилнинг бошланишини ҳам суткалик топшириқларни ошириб бажариш билан нишонладилар. Бригада 1 ва 2 январдагина пландан ташқари юзлаб тонна нефть чиқарди. Йил давомида суюқ ёнилғи чиқариш ўтган йилдагига нисбатан 30 процент ортади.

ҚАЙТА ПЛАНЛАШТИРИЛМОҚДА

КИШИНЕВ. «Молдгипрострой» институтида Тирасполь районидаги Чобручи қишлоғини янгидан планлаштириш лойиҳаси ишлаб чиқилди. Хўжаликни ривожлантириш ва ихтисослаштириш истиқболлари, уй-жойларни, ишлаб чиқариш ва жамоат биноларини, сув таъминотини рационал жойлаштириш кўзда тутилди. Бир неча йилдан кейин қишлоқнинг қиёфаси батамом ўзгаради. Икки қаватли уй-жой кварталлари, ошхона, магазинлар, коммунал-маиший объектлар, павильонларга эга бўлган бозор қад кўтаради. Қишлоқда маданият ва истироҳат боғи, стадион, усти ёпиқ сузиш бассейни бўлади. Ишлаб чиқилган планга мувофиқ хўжалик ҳовлиси деб аталган ҳовли колхознинг техника базаси бўлиб қолади. Бу ерда автомашиналарни, тракторларни ва механизмларни ремонт қиладиган устахоналар, гаражлар, омборлар, бостирмалар жойлаштирилади.

Ҳозирги вақтда Старшенский районидаги Кожушна қишлоғининг бош плани ишлаб чиқилмоқда.

АРЗОН ҒАЛЛА УЧУН

ПЕТРОПАВЛОВСК. Шимолий Қозоғистонда етти йилликнинг иккинчи йилида ишчи кучларини камроқ жалб қилган ҳолда ғалла етиштириш учун механизаторларнинг мусобақаси авж олдирилмоқда. Трактор бригадаларида иш шундай ташкил қилинадики, бу ерда иш билан тўлиқ банд бўлмаган биронта одам қолмаслиги керак. Турли касбларни бажариш жорий этилади. Осма машиналар кенг қўлланиладиган бўлади.

Тажриба шуни кўрсатдики, қўриқ ерлардаги хўжаликларда меҳнат шундай ташкил қилинганида ғалла етиштириш учун бўладиган ҳаражатлар Америкадаги меҳнат ҳаражатларига қараганда қарийб ярмига камайтирилиши мумкин. Масалан, Ленин совхозида Эдмунд Штоль бошлиқ бригадада 1959 йилда 2 минг гектардан зиёд майдондаги дон экинлари етиштириш иши билан 40 киши шуғулланди. Бригаданинг ҳар бир аъзоси олти минг пуддан кўпроқ ғалла етиштирди. Бир центнер ғалла етиштириш учун 0,7 киши-соати, яъни Америка Қўшма Штатларидагига нисбатан 0,3 киши-соат кам сарфланди. Бир килограмм доннинг таннархи ўн олти тийинни ташкил этди.

Меҳнат ҳаражатларини камайтириш учун мусобақа областнинг бошқа хўжаликларида ҳам бошланмоқда. (ТАСС).

СУТ СОҒУВЧИГА ОЛИЙ МУКОФОТ

Хоразм область, Хазорасп районидаги Фрунзе номли колхознинг сут соғувчиси Исмоил Матёқубов ўзининг бутун меҳнат фаолиятини чорвачиликни ривожлантиришга бағишлади. Ўртоқ Матёқубов доим сигирлардан кўп сут соғиб олиш учун курашади. 1958 йилда Исмоил Матёқубовга ўн бош сигир биркитиб қўйилган эди. У, бу сигирларнинг ҳар биридан 2995 литрдан сут соғиб олди. Ўтган — 1959 йилда кўп меҳнат талаб қиладиган ишларни механизациялаш, сигирларга жўхори ва маккажўхори силосини бериш натижасида сут соғиб олиш янада кўпайди. Натижада 14 сигирнинг ҳар биридан 3037 литрдан сут соғиб олинди. Исмоил Матёқубовнинг сигирлардан кўп сут соғиб олиш соҳасида эришган катта муваффақиятларини Ҳукумат олий мукофот — Ленин ордени билан тақдирлади.

Суратда: Исмоил Матёқубов.

Л. Елагин фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

ТУРСУНОЙЧИЛАР САФИ КЕНГАЙМОҚДА

ҚАҲРАМОННИНГ ТААССУРОТЛАРИ

Чиноз районидаги Киров номли колхозга республиканинг ҳамма томонларидан ва мамлакатнинг кўплаб пахтакор районларидан Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Турсуной Охунова номига юборилган телеграммалар келди. Бу телеграммаларда оддий совет кишилари атоқли механизаторга самимий салом йўллайдилар, етти йилликнинг иккинчи йилида унга катта муваффақиятлар тилайдилар.

КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумида иштирок этган Турсуной Охунова Москвага қилган сафаридан янги йил арафасида жонажон қишлоғига қайтиб келган эди. У саҳий ўзбек ерининг ноз-неъматлари билан тўлдирилган дастурхон атрофида ҳамқишлоқларига ўзининг Кремлдаги учрашувлари ҳақида, мамлакат қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш юзасидан партия томонидан белгиланган планлар тўғрисида сўзлаб берди. Турсунойни янги йил билан табриклаш учун биринчи бўлиб унинг яқин дугоналари ва шогирдлари Насиба Саидхўжаева, Турсуной Ботирова, Зуба Тиллаевалар келдилар. Уларнинг ҳар бири мана шу янги йилда ўзларининг катта ўртоқлари каби машинада пахта териш устаси бўлишга аҳд қилдилар. Турсуной дугоналарини ўз планлари билан таништирди. Ҳозир комплекс далачилик бригадасининг бошлиғи бўлган Охунова юз гектар майдоннинг ҳар гектаридан 50 центнердан пахта етиштириш ва шахсан ўзи пахта териш машинасида 250 тонна, яъни ўтган йилги мавсумдагидан 40 тонна кўп пахта териб бериш ниятидадир.

Пахтакорларнинг уйларида бошланган байрам тезда колхоз клубига кўчирилди. Бу ерда ярим кечагача музика садолари янгради, бадиий ҳаваскорлик тўгарагининг қатнашчилари, Тошкентдаги Муқимий номли театрнинг артистлари концерт бердилар.

СУРАТДА: (чапдан) Насиба Саидхўжаева, Турсуной Йўлдошева ва Турсуной Охунова. К. Розиқов фотоси (ЎзТАГ фотохроникаси).

ТАШАББУСГА ҚЎШИЛИБ

Киев областидаги бир группа инженер-техник ходимларнинг колхозларга бориб ишлаш ташаббуси «Ташсельмаш» заводи коллективи ўртасида зўр қизиқиш уйғотди. Бу ватанпарварлик ташаббусига биринчи бўлиб завод конструкторлик бюросининг бош механика бўлими инженери ўртоқ Искандар Саъдиев қўшилди.

— Партия ва Ҳукуматимиз қишлоқ хўжалигини янги техника билан тобора яхшироқ таъминлаш чораларини кўрмоқда, — дейди Искандар Саъдиев. Шунинг учун бу ишда шахсан иштирок этишни шарафли бурчим деб ҳисоблайман. Хотиним агроном, у ҳам мен билан ишлайди.

Бош конструкторлик бўлимининг техниги Марат Шокиров ва механизация бўлимининг конструктори Фатхулла Кўчаровлар ҳам колхозларга бориб ишлаш хоҳишини билдирдилар.

Заводнинг киевликлар ташаббусига қўшилган ватанпарварлари Қашқадарёнинг колхоз ва РТСларига йўлланма олдилар.

МОСКВАДАН САЛОМ КЕЛТИРДИ

— Турсуной Москвага борармиш...

— Декабрь Пленумида қатнашади денг.

— Партиямиз яшасин, ҳамиша халқ билан, халқ вакиллари билан бамаслаҳат иш кўряпти.

КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленуми очилишига бир-икки ҳафта қолганда қишлоқдаги пахтакорлар ўртасида шунга ўхшаш қувонч сўзларини эшитиш мумкин эди.

1959 йил терим мавсумида ХВС-1,2 машинасининг бункеридан колхоз хирмонига 210 тонна пахта тўккан Турсуной Охунова ҳамқишлоқлари билан маслаҳатлашиб:

— Чигит экишдан тортиб то теримга тушгунча ҳам нуқул машинада ишлайдиган бригада тузамиз, — деган қарорга келди.

Турсуной бригадасига 100 гектар пахта майдони, 12 колхозчи, битта юк автомашинаси, 2 та трактор ва бошқа қишлоқ хўжалик машина-асбоблари биркитиб қўйилди. Донгдор механик-ҳайдовчи бошлиқ янги бригада аъзолари гектаридан 50 центнердан пахта топшириш, ҳар центнер пахта таннархини 90 сўмга тушириш тўғрисида келишиб олишди.

Ўртоқ Охунованинг бу ташаббусини эшитгач ҳамма хурсанд бўлди. Киров номли колхоз аъзолари Турсунойни кузатишар экан:

— Москвага салом денг! — дейишди бир овоздан.

Турсуной Охунова Пленумда сўзга чиқиб, Никита Сергеевичга, Пленум қатнашчиларига ҳамқишлоқларининг саломини топширди, қилинган ишлар ва янги режалар ҳақида гапириб берди.

Комплекс механизация бригадасининг аъзолари бригадирнинг йўқлигини билдирмайлик деб, Пленум кунлари айниқса яхши ишлашди.

Ғўзанинг тилини биладиган Баҳовиддин Ғиёсов, Сайдали Ҳайдаров, Тожи Қўлдошев ва Мадраҳим Камолов сингари деҳқонлар:

— Баҳорда юз ҳайдагунча ҳозир шудгор қилганимиз яхши, — дейишди.

Бутун майдон 15 декабргача чуқур ҳайдаб қўйилди, гектарига 300 килограммдан минерал ва 10—15 тоннадан маҳаллий ўғит солинди. Универсалчи Маннон Ғаффоров билан Наби Назаров тракторларни кўкламга шайлаб қўйишди.

Қисқаси бригадирнинг кўнглидагидек иш қилинди. Моҳир механизаторга Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилишини эшиттан бригада аъзоларининг қувончига-қувонч қўшилди. Турсуной пахтакорларга Москвадан салом келтирди.

Чиноз районидаги Киров номли колхоз аъзолари, шу жумладан Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Турсуной Охунова бригадасидаги колхозчилар янги йилни, пахта байрамини 1960 йил мўл ҳосили учун мустаҳкам замин яратишдек муносиб совға билан кутиб олдилар.

Й. ЎРИНБОЕВ.

Акмал ПЎЛАТ

ТУРСУНОЙ

(ҚЎШИҚ)

Қаҳрамон қиз Турсуной
Ўлкамга бердинг чирой.
Сен бошлаган улуғ иш
Юртни яна қилар бой.

Машинада шўх парвоз,
Жаранглади хушовоз.
Қалбим буюрганидай
Таърифингни қилсам — оз

Кремлда ўзингдан,
Жасоратли сўзингдан
Ҳамма қувончга тўлди,
Нур ёғилиб юзингдан.

Замон-замон сеники,
Дорил омон сеники.
Мардлар Ўзбекистони —
Пахтага кон сеники.

Олтин юлдузли қизим,
Далада қолган изим.
Сенинг ҳур меҳнатинг-ла
Яшнайди коммунизм.

ЕТТИ ЙИЛЛИК ФОНДИГА 200 МИНГ СЎМ

«Ташгорподземстрой» трестига қарашли 984- қурилиш бошқармасининг ишчилари ва инженер-техник ходимлари 1959 йил қурилиш-монтаж ишлари планини муддатидан анча олдин бажариб қўйган эдилар. Илғор коллектив меҳнат унумдорлигини ошириш, қурилиш-монтаж ишлари таннархини кескин камайтиришда, бинокорлик ишларида механизациядан яхши фойдаланишда энг юқори кўрсаткичларга эришди.

Ўтган йил ихтисослаштирилган 93-трест қурувчилари ажойиб ташаббус билан чиққан эдилар. Улар бинокорларни пландан ташқари олинадиган фойда ҳисобидан етти йиллик фондига ҳисса қўшишга чақирдилар. Республикадаги кўпгина қурилиш ташкилотлари ҳамда бинокорлик саноати корхоналарининг коллективлари бу ташаббусни қўллаб-қувватламоқдалар. 984-қурилиш бошқармаси бинокорлари ҳам янги йилда етти йиллик фондига 200 минг сўм маблағ ажратишга қарор бердилар.

ЖУРНАЛИСТЛАР ЙИҒИЛИШИ

ТЕРМИЗ. (**«Қизил Ўзбекистон» мухбири).** Сурхондарё область партия Комитети журналистларнинг область кенгашини ўтказди. Кенгашда обком секретари ўртоқ О. Ҳакимов «КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумининг якунлари ва журналистларнинг вазифалари ҳақида» доклад қилди.

Москвада бўлиб ўтган журналистлар оъездининг делегати Т. Габидов ва область «Ленинское знамя» газетасининг редактори Д. Бичков ўртоқлар декабрь Пленуми қарорларини пропаганда қилишда журналистлар олдида турган вазифаларга тўхталиб ўтдилар.

ЯНГИ ҒАЛАБАЛАР

МИНГТА ТЕЛЕМЕХАНИКАЛАШТИРИЛГАН ҚУДУҚ

Андижон. Фарғона водисининг нефтчилари янги 1960 йилни меҳнат соҳасида ажойиб ғалаба билан кутиб олдилар: бу ерда ҳамма конларда ишлаётган қудуқларни телемеханизациялаш иши тўла равишда тугалланди. Фойдаланилаётган бир минг эллик иккита қудуқ марказий бошқариш пультига уланди. Шундай қилиб, Фарғона иқтисодий райони мамлакатда биринчи телемеханикалаштирилган қудуқлар райони бўлиб қолди.

Фарғона нефть комбинатидан УзТАГ мухбирига хабар қилишларича, Ўзбекистон нефтчилари тажрибаси асосида етти йилликнинг иккинчи йилида Қирғизистоннинг Уш областида жойлашган қўшни нефть районининг «қора олтин» чиқарувчилари конларни телемеханикалаштиришга ўтадилар.

СЕЛЕННИ АЖРАТИБ ОЛИШНИНГ ЯНГИ ТЕХНОЛОГИЯСИ

Қўқон суперфосфат заводида олтингугуртдан селенни ажратиб оладиган тажриба-саноат установкаси ишга бошлади. Оптика саноатида кенг қўлланиладиган бу қимматли хомашёни ҳосил қилиш технологияси Бутуниттифоқ ўғит институтининг бир группа илмий ходимлари томонидан корхона мутахассислари билан ҳамкорликда ишлаб чиқилди. Селен шламидан ҳосил қилишнинг янги усули илгари қўлланилиб келган усулга қараганда жуда ўнғай ва самаралидир.

ЙЎЛ ОЧИҚ!

Амударёнинг юқори қисмида об-ҳавонинг ноқулай бўлишига қарамай кемалар қатнови давом этмоқда. Ҳар куни Термиз портидаги кемалар тўхтайдиган жойлардан Тожикистон колхоз ва совхозлари учун экиш ишлари учун керакли юклар ортилган кемалар Вахш дарёси қуйиладиган томонга қараб жўнамоқда.

КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумининг қароридан руҳланган Термиз сув йўли техник участкасининг ходимлари экин кампанияси учун керакли юклар ортилган кемаларнинг йўлда тўхтамай ҳаракат қилиши учун ҳамма чораларни кўрмоқдалар. 1-сузувчи экскаватор ва АД—2 землесосининг экипажлари айниқса яхши ишламоқда. Улар йиллик пландан ташқари тезоқар Амударё ўзанидан бир юз эллик минг кубометрга яқин тупроқ қазиб чиқардилар. Экиш ишлари учун керакли юклар ортилган флотга йўл очиқ! (УзТАГ).

ЯНГИ КУЧ БИЛАН

Тошкент Халқ хўжалиги кенгашининг пахта ва луб экинларини тайёрлаш ва дастлабки ишлов бериш бошқармаси коллективи ўтган йилни муваффақиятли якунлади. Ўтган йили пландан ташқари 35 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилган бўлса, бу йилги режалари бошқача, бу рақам қониқтирмайди. Коллектив янги йилнинг дастлабки иш кунларидан бошлаб етти йилликнинг иккинчи йил топшириқларини муддатидан илгари ошириб бажаришга отланди.

КОЛЛЕКТИВ АҲДИ

Қўқон («Қизил Ўзбекистон» мухбири). 2-пахта тозалаш заводининг коллективи ўтган йилиёқ янги йил ҳисобига 250 тонна момиқ ишлаб чиқарган эди. Заводнинг ҳар бир аъзосини новатор деса бўлади. Заводда ишлаб чиқариш планларини ортиғи билан бажариш билан бирга, иш процессларини комплекс механизациялашга ҳам катта эътибор бериб келинмоқда.

ЕТТИ ЙИЛЛИК БЕШ ЙИЛДА

Марғилон шаҳридаги «Ватан» артели коллективи янги йилнинг дастлабки кунларидан бошлаб иш жараёнларини комплекс механизациялашга киришди. Бу бечиз эмас албатта. Етти йиллик планга асосан маҳсулот ишлаб чиқаришни 2, 3 баравар ошириш керак. Бу механизациясиз бўлмайди. Меҳнатсевар коллектив маҳсулот таннархини камайтириш, иш процессларини тинмай такомиллаштириб бориш ҳисобига етти йиллик планни беш йилда бажаришга аҳд қилган. Шунинг учун ҳам янги йилнинг дастлабки кунларидан бошлаб, 75 та янги механика станоги ўрнатила бошланди.

РЯЗАНЛИКЛАРДАН НАМУНА ОЛИБ

Тула области партия активининг йиғилиши

ТУЛА, 4 январь. (ТАСС). Бугун бу ерда область партия активининг йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилиш КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумининг иш якунлари ва Тула область партия ташкилотининг вазифалари ҳақида КПСС область комитетининг биринчи секретари А. И. Хворостухиннинг докладини муҳокама қилди.

Партия активи йиғилишида айтилдики, ўтган йил колхоз ва совхозлар дон, қанд лавлаги, гўшт, сут ва бошқа маҳсулотлар етиштиришни ва давлатга сотишни анча кўпайтирдилар. Бироқ, ғоят катта ички резервлардан фойдаланилмаганлиги натижасида кўпчилик хўжаликлар ва районлар дала ҳосилдорлигини ошириш ва яроқли ерларнинг ҳар юз гектарига гўшт ва сут етиштириш юзасидан ўз зиммаларига олган мажбуриятларини бажармадилар.

Партия активи йиғилишининг қатнашчилари ўз қарорларида КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумининг қарорларини якдиллик билан маъқулладилар, бу қарорларни бажариш тадбирларини ишлаб чиқдилар ва **1960 йилда 1959 йилдагига нисбатан уч баравар кўпроқ гўшт етиштириш ҳамда давлатга камида 147 минг тонна гўшт сотиш ёки уч йиллик планни бажариш** область партия ташкилотининг, совет ва қишлоқ хўжалик органларининг, колхоз ва совхоз раҳбарларининг, Тула областидаги барча қишлоқ меҳнаткашларининг энг жанговар ва масъулиятли вазифасидир, деб белгиладилар.

1960 йилда яроқли ерларнинг ҳар юз гектарига 70 центнердан гўшт етиштиришга, колхоз ва совхозларда 1960 йилда ҳар бир сигирдан ўрта ҳисобда камида 3.000 килограмм сут соғиб олишга, яроқли ерларнинг ҳар юз гектарига 160 центнердан сут етиштириш ва давлатга 260 минг тонна сут сотишга қарор қилинди.

РУС ТИЛИ—УЛУҒ ВА ҚУДРАТЛИ ТИЛ

«Тил кишиларнинг энг муҳим алоқа воситасидир» (В. И. Ленин).

А. Ғ. ҒУЛОМОВ,
Филология фанлари доктори.

<>

Партиямизнинг XXI съезди коммунистик қурилишнинг улуғвор программасини қабул қилди. Совет халқи бу программани зўр қувонч билан амалга оширмоқда. СССРда ҳаёт тўхтовсиз юксалиб бормоқда.

Маълумки, турмушнинг алоқа-аралашув қуроли бўлган тил ўсиб боради. Ҳар бир тилнинг ривожланиши турмушнинг, онгнинг, ўша тилда сўзлашувчи халқнинг тараққиёти билан боғлиқдир. Кўп миллатли совет мамлакатида—и 120 хил тилнинг ҳаммаси турмуш билан биргаликда ўсиб бормоқда. СССРдаги тилларнинг тараққиёт йўли шуни очиқ кўрсатдики, бу ривожланишда рус тили илғор, авангард, етакчидир. Рус тилининг бошқа тилларнинг ўсишидаги жуда катта прогрессив роли, у тилларни бойитиб келаётганлиги, миллатлараро тил — турли миллат халқлари ўртасидаги алоқа воситаси бўлиб келаётганлиги унинг функциясини, ўрнини очиқ кўрсатиб туради. Рус тилининг бу роли, ўрни жамиятнинг объектив қонунларидан келиб чиқадиган асосларга эгадир.

Ҳарбир тилнинг кучи, бойлиги, жамиятдаги ўрни унинг турли хусусиятларига қараб белгиланади: луғат составида сўзларнинг кўплиги (турли маъноларни, уларнинг ҳар хил оттенкаларини, эмоциональ тусларини ифодаловчи сўзлар, турли терминлар), фикрни ифода қилиш воситаларининг бойлиги, нутқ стилларининг ҳар хил кўринишлари (бир фикрни турли йўллар билан бера олиш, синонимик, параллель синтактик конструкциялар); бошқа халқлар орасида тутган ўрни, бошқа тилларга таъсири ва бошқалар. Бу белгилар асосида дунёдаги тилларни чоғиштириб чиққан ҳарбир текширувчи «рус тили дунёдаги энг кучли, жуда бой, кенг тарқалган тиллардан бўлиб, у авангардлик ролидадир» деган объектив хулосага келади.

Улуғ, оҳангдор рус тили — ленинизмнинг ўлмас идеяларини, А. С. Пушкин, Л. Н. Толстой, М. Горький каби жаҳон адабиёти классикларининг асарларини бутун дунёга маълум қилган қудратли, илғор фан, юқори маданият тили бўлиб, у бошқа халқларнинг тиллари учун идеал ва намунадир.

Улуғ рус халқи СССР даги бошқа халқларга уларнинг моддий фаровонлигини кўтаришда ҳам, миллий маданиятларини ўстиришда ҳам жуда катта ёрдам бериб келмоқда. Қудратли рус маданияти бошқа халқларнинг тез-илдам ўсишининг манбаидир, у бошқа халқлар маданиятининг ўсишида етакчи роль ўйнайди.

Рус фанининг бошқа халқларнинг тараққиётидаги ролини кўрсатиш учун ўзбек тилшунослиги фанига назар ташлайлик.

Маълумки, ҳарбир тилнинг илмий асосда ўрганилиши табиий, илмий-назарий масалалар билан боғлиқ. Бу масалалар рус лингвистик адабиётларида чуқур ёритилган. Бу адабиётлар ўзбек тилини текширишнинг илмий фундаментини яратиб берди. Рус лингвистикасининг илмий-назарий ютуқлари, бой тажрибаси, машҳур рус олимларининг асарлари ўзбек тилшунослиги фанининг туғилишида ҳал қилувчи роль ўйнади. Реакцион элементлар ўзбек тили фактларини араб тили қоидалари асосида талқин қилишга, уни зўрма-зўраки схоластик грамматика қолипига туширишга, шунга мослашга интилдилар. Уларнинг характерли белгиларидан бири лингвистик савиянинг пастлиги эди. Бир мисол: улар **падеж — келишик, залог — даража** каби ҳодисаларни ўзбек тилида йўқ деб ҳисобладилар. Рус олимларининг ўзбек тилига оид ёзган илмий асарлари бу ҳодисаларнинг борлигини тўла исботлади. Бой рус тилшунослиги фанининг мустаҳкам теоретик фундаменти, рус олимларининг илмий ишлари асосида ўзбек тилшунослиги фани туғилди. Рус тилини, рус лингвистларининг асарларини, бой рус тилшунослиги фанини ўрганиш натижасида ўзбек совет тилчилари чуқур билимга эга бўлдилар, илмий текширишнинг методини, техникасини, механизмини эгалладилар, рус ва ўзбек тилларини, улардаги ўхшаш, яқин ҳодисаларни чоғиштириб ,турли илмий, практик натижаларга келдилар.

Рус тилининг бошқа тилларнинг ўсишидаги, бойишидаги прогрессив роли каттадир. Рус тилининг бошқа тилларга прогрессив таъсир қилишини (умуман, тилларнинг бир-бирига таъсирини, аралашувини) дастлаб лексикада, терминларда очиқ кўрамиз. Ўзбек тилининг рус тилидан сўз олиб бойиши Улуғ Октябрь революциясидан анча олдин бошланган. Октябрь революциясидан кейин бу процесс турмушнинг, онгнинг, маданиятнинг тез ривожланиши билан боғлиқ равишда жуда кучайиб кетди. Ўрта Осиёнинг Россияга қўшиб олиниши бу территориядаги халқларнинг ҳар жиҳатдан ўсишида жуда катта прогрессив роль ўйнади. Бу улуғ воқеа тилида ҳам, табиий, ўз аксини топди: ўзбек тили поезд, завод, фабрика, лак, самовар, рабочий, квас, паровоз, булка, печенье, сушка, сухари, пол каби жуда кўп янги сўзлар билан бойиди.

Муқимий, Фурқат каби демократ шоирлар — халқнинг маданиятга интилган илғор қисми тараққиёт учун рус маданиятини, рус тилини эгаллаш зарурлигини тушуниб, халқни шунга чақирдилар. Уларнинг ижодида рус тилидан кирган янги сўзларнинг учраши шу процесс билан боғлиқдир. Ўзбек ёзув тилида сўроқ белгиси, ундов белгиси, икки точка, қўштирноқ каби тиниш белгиларининг пайдо бўлишида, уларни ишлатиш қоидаларининг туғилишида ҳам рус тилининг роли жуда каттадир.

Тилларнинг аралашиш процессида бошқа тилдан олинган сўзлар жуда ўзлашиб кетади, уларнинг кўпида бошқа тилдан олинганлик сезилмай кетади (лак, самовар, самолёт, мороженое, пирожное, совхоз, ручка, перо, папка каби). Бундай сўзлар жуда кўп тиллар учун умумий бўлган лексик фонднинг туғилишига олиб келади. Рус тилидан олинган бундай сўзлар бошқа тилларни бойитиш билан бирга, уларни бир-бирига яқинлаштиради. Демак, рус тили миллий маданиятни ва миллий тилларни бойитишнинг, шу билан бирга, уларни яқинлаштира боришнинг қудратли воситасидир.

Социализм даврида, коммунизмнинг дастлабки босқичида, миллатларнинг (социалистик миллатларнинг), миллий тилларнинг ривожланиши ва яқинлашиши жамият тараққиётининг объектив қонунлари асосидаги ҳодисадир: «Миллатларнинг ихтиёрий иттифоқи, қардошларча бирлик, тўла ихтиёрийлик» (В. И. Ленин, асарлар 30-том, 315-бет) миллатларни, миллий тилларни тобора яқинлаштира боради. Кичик, эзилган миллат халқлари социализм даврида буржуазиянинг зулмидан қутулиб, «бор кучлари билан йирик ва илғор социалистик миллатлар билан иттифоқлашувга ва уларга қўшилувга интилажаклар» (В. И. Ленин, асарлар, 22-том, 377-бет). Бу иттифоқда улар иқтисодий ва маданий ёрдам оладилар. **Миллатлар, миллий тиллар бора-бора, коммунизмнинг кейинги босқичида бирлашадилар, қўшиладилар.**

Турмуш ва унинг тарихий ривожланиш жараёни рус тилининг жамиятдаги ўрнини, ролини, функциясини белгилаб берди: Совет Иттифоқидаги тўхтовсиз яшнаб, гуллаб бораётган халқларнинг миллатлараро алоқасида умумий бир тилга бўлган эҳтиёж кучайди. Бу миллатлараро тил — СССР халқларининг интернационал тили рус тилидир. СССР да жуда кенг тарқалган бу етакчи тил — бошқа миллий тилларнинг бойиш манбаи, илғор фан тили, юксак маданият тили, дўстлик ва тинчликни мустаҳкамлашнинг қудратли воситасидир. Бу тил мамлакатимизда авангардлик ролини бажармоқда.

СССРдаги ҳар бир халқ рус тилини ўрганиш билан бой рус маданиятининг, рус фанининг туганмас хазинасидан баҳраманд бўлди. Энг юксак маданиятга эга бўлган, жаҳон бўйича илм-фаннинг авангарди бўлиб бораётган совет халқининг етакчи кучи бўлган талантли, улуғ миллатнинг қудратли тилини пухта ўрганмасдан туриб, жамият талабларига жавоб бера оладиган маданий киши бўлиш, умуман ривожланиш мумкин эмаслигини ҳар бир совет граждани аниқ билади. Совет халқи бу тилни зўр муҳаббат билан ўрганиб келмоқда. Рус тилининг авангардлик роли, СССР даги бошқа халқларнинг иккинчи она тилиси эканлиги жамиятнинг тарихий тараққиёт процесси билан исботланган ҳақиқатдир. Бу ҳақиқатни В. И. Ленин бундан ярим аср илгари кўрган:

«...Биз фақат биргина нарсани: **мажбурийлик** элементи бўлишини хоҳламаймиз. Биз жаннатга калтаклаб киргизишни хоҳламаймиз... Биз аминмизки, Россияда... ижтимоий ҳаётнинг бутун жараёни барча миллатларни бир-бири билан яқин алоқа боғлашга олиб боради... Ўзининг ҳаёт ва иш шароитлари жиҳатидан рус тилини ўрганишга эҳтиёжи бўлган кишилар уни калтаксиз ҳам ўрганиб оладилар». (В. И. Ленин. Асарлар, 20-том, 62—63-бетлар).

Бу сўзларнинг ҳақиқат бўлиб чиққанлигини бутун дунё ўз кўзи билан кўриб турибди.

Рус тилининг қўлланиш доираси Совет Иттифоқидагина эмас, балки дунё масштабида тобора кенгаймоқда. Унинг халқаро аҳамияти ортмоқда, у, халқаро алоқа-аралашув воситаси бўлиб бормоқда. Шунинг учун ҳам рус тили демократик мамлакатларда ҳам иккинчи она тилидир. У, халқаро дипломатик муносабатларнинг расмий тилидир.

Деярли ҳамма мамлакатларда рус тилини ўрганиш тўгараклари бор.

Ўзбек халқи рус тилини яна ҳам чуқур ўрганади, у рус тилини пухта эгаллашнинг жуда катта аҳамиятга эга эканлигини яхши билади. Рус тили ҳамма типдаги мактабларда тўла ихтиёрий равишда ўрганилмоқда. Оғамиз рус халқи билан кундалик ҳаётдаги жонли алоқа-аралашув жараёни рус тилини мукаммал билишга кўп вақтлардан бери ёрдам бериб келади. Рус тили дўстлик, биродарлик тилидир, тараққиётнинг энг зўр қуролидир. «Улуғ рус халқи билан дўст бўлиш халқнинг капиталистик қулликни йўқотишдаги энг прогрессив ҳаракатининг биринчи қаторларида бориш демакдир. Улуғ рус халқи билан дўстлик прогресс йўлидан, коммунизм йўлидан олдинга томон ғолибона ҳаракатдир» (Н. С. Хрушчев).

Ҳозир бутун совет халқи партиямизнинг XXI съезди қарорларини амалга ошириш, мамлакатимизда коммунизм қуриш учун курашмоқда. Бунда барча миллат халқлари биргаликда дўстона ҳаракат қилмоқдалар. Бу дўстликни яна ҳам мустаҳкамлашда, халқларни яна ҳам яқинлаштиришда халқлар орасидаги алоқа-аралашувнинг кучли воситаси бўлган рус тилининг роли жуда юқоридир.

Рус тилининг яна ҳам кенг тарқалишига, уни яна ҳам чуқур ўрганишга ёрдам берадиган, рус тили ўқитишни яна ҳам осонлаштиришга хизмат қиладиган бутун тадбирларни амалга ошириш бизнинг актуал вазифамиздир: ҳамма типдаги мактабларда рус тили дарсларида практик машғулотларни кучайтириш, дарсда оғзаки нутқни ўстиришга жиддий аҳамият бериш керак. (Бунда рус ва ўзбек мактаблари ўртасидаги алоқани кучайтириш, қўшма адабий кечалар, мажлислар ўтказиш, рус тили тўгарагининг ишини кучайтириш, мактабда рус тили куни белгилаш каби тадбирлар ҳам яхши натижалар беради), рус ва ўзбек тилларининг чоғиштирма грамматикасини тузиш (бундай асар рус тили ўқитувчилари учун ҳам, ўзбек тили ўқитувчилари учун ҳам, шунингдек, олий мактаб студентлари учун ҳам қимматли қўлланма бўлади), ўзбек мактабларида, олий мактабларнинг ўзбек группаларида рус тилини ўқитишга доир методик асарлар яратиш каби ишларни кучайтириш зарур.

Андижонда темир-бетон конструкциялари йиғадиган очиқ полигон қурилмоқда. Полигон қурилиши тамомлангандан кейин йилига ўн минг кубометр йиғма темир-бетон беради. Суратда: полигон қурилишида.

Л. Мейнерт фотоси (ЎзТАГ фотохроникаси).

МАМЛАКАТИМИЗ КОРХОНАЛАРИ БЎЙЛАБ

ЯНГИ КРАНЛАР

С. М. Киров номидаги кўтариш-транспорт машина-ускуналари заводининг (Ленинград) конструкторлик бюроси бир қанча янги юқори унумли машиналарни лойиҳалашни тамомлади. Бу йил мамлакатдаги янги қурилишлар учун портал кранларининг яхшиланган конструкциясини кўплаб ишлаб чиқаришни белгилади. Янги кранлар фойдаланишда содда, анча ҳаракатчан. Бу ерда Братск ГЭСи қурувчилари учун яна иккита бетон ётқизадиган машина тайёрланади. Бу машиналар бетонни бўлажак ГЭС котлованига етказиб беришда самосвалларнинг ўрнини алмаштиради.

110. 000 ТОННА

Белоруссия магистралининг темир йўлчилари янги йилнинг биринчи кунларидан бошлаб муваффақиятли равишда ишламоқдалар. Улар икки кун ичида оғир юкли поездлар билан нормадан ташқари 110 минг тонна юк ташидилар. Ҳар икки поезддан бири оғир юкли эди.

БИР ЯРИМ БАРАВАР

Ушдаги гўшт-консерва комбинати (Қирғизистон ССР) ҳозирги вақтда ўтган йилнинг бошидагига қараганда қарийб бир ярим баравар кўпроқ маҳсулот чиқармоқда. Комбинат қуввати унинг цехлари техника жиҳатидан қайта ускуналанганлиги туфайли ортди.

Партия қарорларининг реал кучи

САМАРҚАНД, 5 январь. (ЎзТАГ). Қарнобчўл даштида одатдан ташқари жуда кўп қор ёғмоқда. «Ленинчи чорвадор» колхозининг фермалари оппоқ қорлар орасида ороллар сингари кўзга ташланиб туради. Ана шу йирик чорвачилик хўжалигида 110 мингта қоракўл қўй бор.

КПСС Марказий Комитети декабрь Пленуми қарори муносабати билан меҳнат ғайрати ва сиёсий руҳ ғоят даражада ошиб кетган шу кунларда колхозчилар айниқса зўр бериб ишламоқдалар. Колхоз правлениесининг раиси Социалистик Меҳнат Қаҳрамони И. Зокиров қуйидагиларни ҳикоя қилади:

— Марказий Комитет Пленуми қарорига жавобан чўпонлар ўртасида қўйларни кўпроқ ва тез қўзилатиш ҳаракати бошланди. Бунинг натижасида шу яқин уч йил ичида қўйларнинг сони икки баравар кўпаяди.

Колхозимиз давлат томонидан кўрсатилаётган ёрдам туфайли мамлакатнинг етакчи қоракўлчилик хўжалигига айланди. КПСС Марказий Комитетининг сентябрь Пленумидан кейин олға томон айниқса катта қадам ташланди. Фақат кейинги уч йил ичида колхознинг даромади 5,7 миллион сўмдан 16,8 миллион сўмгача кўпайди. Оқмозор ва Семизқудуқ деган жойларда янги, обод посёлкалар вужудга келтирилди. Бу ерларда меҳмонхона, омборлар, артезиан қудуқлари бор.

Чорвадорлар янги йилни электростанция ва 20 та турар уйларни қуриб бўлиш билан кутиб олдилар. Фермаларда ошхоналар очилди. Гўзал «Қушлар булоғи» ва Чангаллик воҳаларида иккита дам олиш уйи ишлай бошлади.

БУРДОҚИГА БОҚ!

Гўшт, сут арзонга тушади

Яхши деҳқон ерини, ишнинг кўзини биладиган чорвадор молини семиртириб, барака топади. Оржоникидзе районидаги Ленин номли колхоз чорвадорлари моллар сонини кўпайтириш билан бирга бўрдоқига боқиб, давлатга кўплаб ва семиз гўшт топширмоқдалар.

Ленин номли колхозда чўчқа ва қўйлар бир неча йилдан буён бўрдоқига боқилаётир. Тажрибали чорвадорлардан Шерали Жойлоқов билан Собир Ҳайдаров ўзларига бириктилган қорамолларни яхши боқиб, кун сайин семиртирмоқдалар. Улардан ибрат олган бошқа чўпонлар ҳам қўйларни меҳр-муҳаббат билан боқишаётир.

Бўрдоқига мол боқиш яхши ташкил қилинган бу хўжаликда ўтган 1959 йилда ҳар 100 гектар ҳисобига 135 центнердан гўшт етиштирилди. Бу—аввалги йилдагидан 14 центнердан ортиқ.

Бўрдоқига қўйилган моллар учун алоҳида бино ажратилган, моллар рацион асосида емлаб боқилади, молни хўра қиладиган силос кўпроқ берилади.

Шунингдек, колхозда сут соғиб олиш ҳам кўпаймоқда. Утган йили 200 бош соғин сигирнинг ҳар биридан 3300 ўрнига 4200 литрдан сут олинди. Давлатга 1958 йилдагига нисбатан 150 тонна кўп сут сотилди.

КПСС Марказий Комитетининг яқинда бўлиб ўтган декабрь Пленуми қароридан илҳомланган колхоз аъзолари қишлоқ хўжалик маҳсулотлари, шу жумладан гўшт, ёғ етиштиришни янада кўпайтиришга аҳд қилдилар.

1960 йилда гўштга топшириш учун 200 бош қорамол, 100 дан ортиқ чўчқа тобора семиртирилмоқда. Чорвадорлар гўшт ва сут таннархини камайтириш учун ҳам астойдил курашаётирлар.

Б. РАҲИМОВ.

Бўрдоқилар семириб қолди

Урта Чирчиқ районидаги Киров номли совхоз чорвадорлари ўтган йили гўшт, тухум, жун топшириш планларини муддатидан олдин ортиғи билан бажарган эдилар. Шунингдек 310 бош соғин сигирнинг ҳар биридан пландаги 1300 ўрнига 1447 килограммдан сут соғиб олинди.

Совхозда чорва молларини бўрдоқига боқиш бир неча йилдан бери қўлланиб келинади. Бу, энг яхши усул эканлигини совхоз чорвадорлари ўз тажрибаларида синадилар.

— Чорва молларини бўрдоқига боқиш туфайли,—дейди совхоз бухгалтери ўртоқ Т. Хмелёв,—давлатга гўшт топшириш планини 124 процент бажардик. Бўрдоқига боқиш учун 80 та қорамол, 50 та чўчқа ажратган эдик. Ҳозир уларни илғор чорвадорларимиздан Хен Григорий ва Вячислав Рибакинлар яхши парвариш қилмоқдалар. Бўрдоқига боқилаётган молларнинг ҳар бирига кунда 8 килограмм беда, 5 килограмм лавлаги, 2 килограмм кунжара, 5 килограмм силос, 2 килограмм барда ва кепак аралашмаси берилмоқда. Шунинг учун ҳам ҳозир бўрдоқиларимиз анча семириб қолди. Уларни февраль ойидан бошлаб гўштга топширамиз.

Райондаги Свердлов номли, «Коммунизм», «Ленин йўли», «Северний маяк» колхозларида ҳам бўрдоқига ажратилган молларнинг ҳаммаси семириб, вазни кундан-кунга ортиб боряпти.

А. ҲАКИМОВ.

ПАХТА БАЙРАМИ

АНДИЖОН. (**«Қизил Ўзбекистон» мухбири**). Областнинг барча районларида пахта байрами зўр хурсандчилик билан ўтмоқда. Ленин орденли Андижон областининг меҳнаткашлари пахта байрамини жонажон Ватанга 450 минг тоннадан ортиқ «оқ олтин» етказиб бериш билан шодиёна ўтказмоқдалар.

Ҳамма ёқда карнай-сурнай садолари янграйди. Байрам тантаналарида чавандозлар, полвонлар, халқ талантлари ўз санъатларини зўр маҳорат билан намойиш қилмоқдалар.

Избоскан районида катта улоқ бўлди. Бу ерга избосканликлардан ташқари қардош Қирғизистондан зўр чавандозлар ҳам келганлар. Югурук отларга минган чавандозларнинг қизғин кураши ҳаммани завқлантиради. Мусобақа ғолиблари бирин-кетин улоқни тўдадан олиб чиқиб маррага келтириб ташлайдилар. Уларга пул, соат ва бошқа қимматбаҳо мукофотлар берилиб турибди. Уларни минглаб томошабинлар олқишлайдилар.

Майдоннинг бир чеккасида полвонлар кураш тушмоқдалар. Музикачилар, ашулачилар, раққослар ўз санъатларини намойиш қилмоқдалар.

Район меҳнаткашларининг кўп минг кишилик халқ сайили кечқурунгача давом этди.

Избосканликлар пахта байрамини чигит экиладиган ерларни батамом шудгорлаш билан кутиб олдилар. Ҳозир райондаги техника воситалари ирригация-мелиорация ишларига тахт қилиб қўйилди. Сталин номли, «Партия XX съезди», Охунбобоев номли колхозларда ариқ-зовурларни тозалаш қизитиб юборилди. Район комсомол-ёшлари ўртасида техникани ўрганишга қизиқиш тобора авж олмоқда. Ўнлаб комсомол қизлар Турсуной Охунова изидан бориб, тракторларни ва пахта териш машиналарини ҳайдашни ўрганишга киришдилар.

ЭЛЛИК МИНГИНЧИ ЎЗИЮРАР КОМБАЙН

РОСТОВ-ДОН. (ТАСС). Мамлакатимиз колхоз ва совхозларида ҳамда чет эллардаги кооператив хўжаликларда «Ростсельмаш» заводи чиқараётган «СК-3» маркали ўзиюрар ғалла ўриш комбайнлари ишламоқда. Бугун биринчи иш сменасида бош конвейердан эллик мингинчи комбайн чиқарилди.

Комбайнсозлар «СК-3» дашт кораблари» ишлаб чиқариш бўйича кундалик топшириқни ошириб бажардилар.

Бир йилда тўрт ҳосил

Фан ютуқлари ва илғор тажрибалар яхши қаралган ерлардан бир неча марта ҳосил олиш мумкинлигини исбот қилган. Жумладан, бир йилда экинлардан 4 марта ҳосил олса бўлади. Бу амалда кўрилган.

Тошкент область, Калинин районидаги Ленин номли колхозда сабзавот ва полиз экинлари устида бир қанча тажрибалар ўтказилди. Бунда кўпроқ комплекс механизация усулида ерни ва экинларни парвариш қилишга асосланилди, деярли ҳамма ишлар машина билан бажарилади. Жумладан бир йилда 4 марта ҳосил олиш учун кузда ерга маҳаллий ва минерал ўғитлар етарли солиниб, сифатли ҳайдалди. Машина билан эгатлар олиниб, ниш пиёз экилди. Бу пиёз қиш бўйи амал олиб, кўклам чиқиши билан барраси йиғиб олинди.

Барра пиёз 5 апрелдан қолдирмай йиғиб олиниб, ер кетма-кет сифатли ҳайдалди. Эртаги картошка экилди. Картошка оралиғига бир йўла редиска сепилди. Редиска тез амал олиши учун чириган гўнг сепилиб, 35—40 кунда етиштирилди. Бу даврда картошка униб чиқиб, культивация қилинди, редискага сепилган гўнг экиннинг тез ривожланишига, эрта етилишига ёрдам берди.

Картошка вақтида парвариш қилиниб, 20 июндан қолдирмай ҳосили олинди. Шундан сўнг ер яна ўғитланиб сифатли ҳайдалиб кечки картошка экилди. Ўз вақтида парвариш қилиш туфайли 1 сентябргача ҳосил пишиб улгурди. Мана шундай тартибда бир ердан бир йилда 4 марта юқори ҳосил олинди.

Тажриба шуни кўрсатадики, ерни ориқлантирмаслик учун 4-экин ўрнига дуккакли экин экилса ҳам бўлади. Бу тадбир 2-, 3-йиллари ўтказилади. Шунда тупроқда кучли моддалар сақланиб боради.

Кейинги йилларда қилинган тажрибалар бир йилда бир неча марта тўла ҳосил олиш соҳасидаги ишлар самарали натижалар берганини кўрсатди. Бу тажрибани кенг қўллаш халқ фаровонлигини оширишга хизмат қилади, албатта.

Саттор ҚАЮМОВ
агроном.

ХУШ ХАБАРЛАР

МАКТАБДА В. И. ЛЕНИН МУЗЕЙИ

ТУРТКУЛ районидаги Ворошилов номли етти йиллик мактабда В. И. Ленин музейи ташкил этилди. Музейда улуғ доҳийнинг ҳаёти ва революцион фаолиятини тасвирловчи 21 та репродукция, 70 дан ортиқ китоб, жуда кўп расм ва плакатлар бор.

К. Сатторов.

КОЛХОЗДА ИНТЕРНАТ-МАКТАБ

ДЕНОВ районидаги «Москва» колхози 600 ўқувчига мўлжалланган интернат-мактаб биноси қураётир. Бинода ўқув кабинетлари, лабораториялар учун хоналар бўлади.

Т. Муллаев,

БЕШ МАКТАБ БИР СМЕНАДА

БУЛУНҒУР районининг Сталин номли колхозидаги айрим жамоат бинолари мактаблар ихтиёрига берилди. Колхоз қишлоғидаги еттита мактабдан 5 тасида машғулотлар бир сменада олиб бориляпти.

М. Одилов,

ҚАЛБ АМРИ БИЛАН

КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумининг «Қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш тўғрисида»ги қарори ва ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг шу пленумда сўзлаган нутқини ўқиб, бу тарихий ҳужжатлардаги ҳар бир сўзнинг мағзини чақар эканмиз, ҳар иккимизда ҳам шундай савол туғилди:

— Мамлакатимизда коммунистик мўл-кўлчиликни вужудга келтириш учун қандай ҳисса қўшаётирмиз?

Қалб амри билан туғилган бу сўроқ бизни жиддий ўйлантириб қўйди. Биз Пленум қароридан илҳомланиб, бевосита ишлаб чиқаришда меҳнат қилишга, Ватанимиз куч-қудратини янада ошириш учун қийин участкаларга бориб ишлаш билан моддий нозу-неъматлар етиштиришга кўпроқ ҳисса қўшаётган ватанпарварлар изидан боришга қарор бердик.

Биз Тошкент областида янги ташкил қилинган 1-«Оҳангарон» совхозида ишламоқчимиз. Бу совхоз молларни бўрдоқига боқади. Шу ерда бўлсак молларни бўрдоқи қилиш билан аҳолига кўпроқ гўшт етказиб беришга ўз ҳиссамизни қўшамиз, деб ўйлаймиз.

Бошқа қишлоқ хўжалик мутахассисларини ҳам қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириладиган хўжаликларда бевосита ишлашга чақирамиз.

Старший зоотехник А. ШАҲОБОВ.
Старший ветеринария врачи М. ТОЖИБОЕВ.
Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги Ўзглавзаготскотооткорм марказий идорасининг мутахассислари

ЯНГИ АПТЕКА

Қорақалпоғистон АССР, Тўрткўл районидаги Қирққиз массивида аҳолини ўз вақтида дори-дармон билан таъминлаш мақсадида янги аптека очилди. Аптека янги қурилган бинога жойлашиб, барча керакли асбоб-ускуналар билан жиҳозлантирилди.

О. Худойберганов.

30 та маданият университети

Маданият университетлари 1959 йил халқимизга берган ажойиб туҳфа бўлди. Бундай университетлар жуда тез оммалашди, улар минг-минглаб оммани қамраб олди.

Бугун республикамизда бундай университетлар сони ўттиздан ошди, уларда ўн мингдан ортиқ киши қатнашмоқда. Бу университетлардан тўққизтаси қишлоқ маданият университетларидир. Яқиндагина Бухоро области колхозларида учта янги университет очилаётгани ҳақида хабар олинди.

Қишлоқ университетлари аҳолининг маданий савиясини оширишда, қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг онглилигини юксак даражага кўтаришда ажойиб восита бўлмоқда. Буни Қашқадарё область, Ғузор районидаги Карл Маркс номли колхоз маданият университетининг иш тажрибаси мисолида яққол кўриш мумкин.

Бу университетга лекция ўқиш учун партия, совет ходимлари, турли касб эгалари жалб қилинган. Университетда ўқилган «Маданият нима?», «Адабиёт ва санъатнинг партиявийлиги», «Ҳамза — ўзбек шоири ва оташин революционер», «Ҳамзанинг музика мероси», «Совет кишисининг маънавий қиёфаси», «Коммунистик ахлоқ» каби ўнлаб лекцияларда мингдан ортиқ колхозчи қатнашди.

Чирчиқ, Олмалиқ, Беговот ва бошқа саноат шаҳарларида, корхоналарда очилган университетлар ишчиларни янги-янги меҳнат зафарларига руҳлантирмоқда. Тошкентдаги ремонт-механика заводининг коммунистик меҳнат бригадаси аъзоларининг ҳаммаси университет машғулотларида мунтазам қатнашади. Шу завод ишчиси А. И. Ламаур уй-рўзғор ишлари билан шуғулланаётган рафиқаси Тамара Михайловна билан бирга университет тингловчисидирлар.

«Таштекстильмаш», Самарқанд кимёгарлар саройи, Тошкентдаги лампа заводи қошидаги маданият университетлари тингловчиларининг сони ҳам кун сайин кўпайиб бормоқда. Бу — университет омманинг онглилигини оширишда коммунистик тарбиянинг энг яхши воситаларидан бири эканлигини тасдиқловчи ёрқин далилдир.

ОБОДОНЧИЛИК

Район ижроия комитети ободончиликка алоҳида эътибор бермоқда. Колхоз ва совхозларда ободончилик учун кураш оммавий тус олди. Колхозлар ва давлат маблағи ҳисобидан Бешкент-Қамаши, Бешкент-Муғлон йўли текисланиб тартибга солинди.

«III Интернационал» колхозининг илғор чўпони, район Советининг депутати Махтум Ниёзовнинг таклифи билан чўпон-чўлиқлар учун чўлда меҳмонхона, «Коммунизм» колхозининг раиси, район Советининг депутати Яхши Омоновнинг ташаббуси билан «Узун қудуқ» чўлида чорвадорлар учун клуб қурилди.

«III Интернационал» колхозида болалар боқчаси, 1 автотрактор парки, 14 хоналик ўрта мактаб, 8 хоналик саккиз йиллик мактаб биноси, 15 ўринли касалхона биноси, 200 колхозчига янги уй-жой, 20 та ёпиқ қўтон ва битта кутубхона қурилди.

Қовчин қишлоқ Советидаги «Коммунизм» колхозида 500 кишилик клуб, омбор, қизил чойхона, меҳмонхона, правление биноси, ўрта мактаб учун қўшимча 17 хоналик бино ва 50 дан ортиқ колхозчига янги уй-жой қурилди. «Партия XX съезди» совхозида ҳам 150 дан ортиқ ишчи янги уй қуриб олди. Совхознинг 5-бўлим бошлиғи район Советининг депутати Ғани Маматовнинг ташаббуси билан Ш. Руставели номли мактаб учун 7 хонали янги бино, шу совхознинг инженер-техник ходимлари учун 13 та уй-жой қурилди. Сталин номли совхоз маркази электрлаштирилди, «Партия XX съезди» совхози марказидаги электростанция, радиоузел кенгайтирилди. Район марказида ҳам кўплаб маданий-маиший бинолар қурилди.

Райондаги мактабларнинг ҳаммаси шу йилнинг ўзида бир сменалик машғулотга кўчирилди. Колхоз ва совхозларнинг маблағлари ҳисобига 50 дан ортиқ синф хоналари қурилди, 5 та мактаб капитал ремонт қилинди. Ҳамза Ҳакимзода номли, Ш. Руставели номли, Ленин номли, Ворошилов номли, М. Горький номли, Муқимий номли, Карл Маркс номли, Островский номли ва Навоий номли мактаблар ҳузурида ботаника боғлари барпо қилинди, Сталин номли ўрта мактабда 500 кишилик спорт зали қурилди.

Хрушчев номли колхозда 23 минг туп, «Партия XX съезди» совхозида 20 минг, Сталин номли колхозда 19 минг, район бўйича 130 минг туп турли дарахт ниҳоллари ўтқазилди. Райондаги катта магистраль каналлар атрофига 8597 туп тол-терак экилди.

Ободончилик — умумхалқ иши. Бу ишга бош бўлиб ҳаракат қилинган жойларда боғ-роғлар пайдо бўлмоқда.

Ободончилик ишларини бундан буён ҳам хўжалик вазифалари билан чамбарчас боғлаб, қишлоқларимизни янада обод ва кўркам қиламиз.

О. ОЧИЛОВ,
Бешкент район ижроия комитети раисининг ўринбосари.

Катта Фарғона каналида, СУРАТДА: навбатчи инженер Пўлат Сулаймонов Куйганёр тўғони бошқармасининг пульти ёнида.

Г. Бойко фотоси (ЎзТАГ фотохроникаси).

1909 Ҳамид Олимжон 1959

ШОИР ҲАҚИДА ХОТИРАЛАРИМ

ОЙБЕК

Ҳамид Олимжон ҳақидаги хотираларим ҳануз бугунгидек ёдимдадир.

Шоирнинг вафотига 15 йил бўлди. Лекин унинг шеърлари, достонлари, «Муқанна» драмаси халқ хазинасида ўлмас, абадий ҳайкалдир.

Шоир ва олим, жамоатчи ва ёзувчи мана бугун халқ меҳри-муҳаббати қўшиб қуйилган бронзада қаршимизда юксалди.

Мен доимо шоир ҳақидаги хотираларимни, таассуротларимни, мунозара ва мусоҳабаларимни ёзишга тиришаман.

Мен Ленинградда ўқишда эдим, билмадим, 27 ёхуд 28 йиллар бўлса керак, баҳор чоғи, Ленинграднинг энг гўзал ва тансиқ қуёшли кунларидан бири эди. Нева бўйларида халқ қалин эди. институтдан қайта туриб, Нева кўчасидаги ресторанда овқат қилиб ўтирар эдим. У кун стипендия олган куним, вақтим чоғ, пиво билан ҳузур қилиб бўлса керак, овқат қилардим. Зал тиғиз эди. Бирдан:

— Ойбек эмасмисиз? Кўзимга иссиқ кўринасиз, рухсат этинг, танишайлик. Самарқанддан келдим, Ҳамид Олимжонман, — деди кулиб, ёнимда тўхтаган йигит.

Югуриб турдим, ҳаяжон-ла кўришдим. Иккаламиз ҳам бир-биримиз билан учрашганимиз ва танишганимиздан жуда хурсанд бўлдик, дарҳол гапга тушиб, қизғин суҳбатга киришиб кетдик.

Ҳамид 18—19 ёшларда кўринар эди. Қарашлари ўткир, кўзлари тиниқ, жиддий ва ақлли, сочлари қуюқ, мўйлови энди чиққан, ёш эди. Уст-боши ёдимда йўқ, оддий, лекин озода кийинган, зимдан кўз ташладим — қомат ва қиёфаси келишган хушмуомила йигит!

— «Туйғулар»ни ўқидим. Умуман айтганда, яхши, — деди Ҳамид Олимжон кулиб.

Мен ҳам Ҳамиднинг бир неча шеърларини ўқиган эдим, аммо ўзини шахсан танимасдим.

— Қалай, шеър ёзиб турибсизми? — сўрадим Ҳамиддан.

— Самарқандда адабиёт институтида ўқиб турибман. Дарслар ва мутолаа кўп вақт олади, лекин шеър ёзмасдан туролмайман, тортади ўзига... Эҳтимол, яқинда тўпламим чиқар, — деди бир нафас ўйланиб.

— Жуда яхши, чиқсин, шоирларимиз жуда кам, — дедим ва адабиёт назариялари, санъат масалаларига доир кўтаринки руҳ билан, завқ билан, иштиёқ билан гапириб кетдим.

Ҳамид ўзбек адабиётининг санъатининг аҳволи ҳақида гапирди ва бирдан сўзини кесиб сўради:

— Ҳа, ростдан, эшитдим, халқ хўжалиги институтида эмишсиз?

— Иқтисодий билимлар, ижтимоий оқимлар, марксизм масалалари муҳимки, мен буларни яхши ўрганиш учун шу институтни танладим. Бизда марксизмга оид ишлар энди бошланмоқда, аммо марксизм таълимоти, иқтисодий билимлар энг зарур ҳам муҳимдир. Лекин майлим шеърдадир. севаман шеъриятни, юракдан севаман...

— Албатта, марксизм муҳим, кенг назариётдир. Мен ҳам уни зўр ҳавас ила пишиқ ўрганяпман. Минг йиллардан буён зулматда бўлган халқимизнинг Октябрь қуёши туфайли ёруғликка, илмга, фанга интилиши зўрдир. Биз, ёшлар, шу ёрқин давримизга муносиб, мувофиқ бир адабиёт яратайлик, шоҳ асарлар ижод этайликки, халқимиз мамнун бўлсин! Буржуазия хизматида бўлган, унга қуллуқ этадиган баъзи реакцион, сотқин шоирларимиз борки, Ватанимизга — туғилган қуёш юзига булут солаётирлар. Ана шуларга қарши курашмок бизнинг бурчимиздир.

Шоир Ҳамид Олимжон ғайрати жўшқин, қалби кенг кўламли, қайнаб тошган йигит эди. Биз узоқ ўтирдик, пиво аралаш талай суҳбат этдик.

— Ленинградни қалай кўрдингиз, ёқдими, гўзалми? -- сўрадим шоирдан.

Улуғ шаҳарни шу топда кўз ўнгига олгандай бир он ўйлади ва қошларини чимириб:

— Ленинград гўзал ва буюк экан. Муаззам иморатлар, озода-пок майдонлар, кенг, адил кўчалар, айниқса Нева бўйлари ажойиб... — деди ҳаяжон билан.

Мен ҳам ўзимнинг жуда севдигим Ленинградни мақтаб, санъат обидаси, илм қучоғи, инқилоб бешиги, деб узоқ сўзладим шекилли.

Зал тиқилинч, шовқун-сурон эди. Официантни базўр чақирдим ва шоир билан хайрлашдим.

— Шарқшунослик институтига боришим керак эди, афсуски шу ширин суҳбатни бўламиз.

— Э, шундай денг. икки соатлик суҳбат назаримда бир он каби ўтди. Кўришдик. таниш бўлдик. Самарқандга боринг. тил-адабиёт соҳасида дўстлар кўп. — деди қўлларимни қисиб.

— Марҳамат, келинг менинг хонамга, — дедим шоирни таклиф этиб.

— Раҳмат, самарқандлик ўртоқлар бор, бирга турибмиз. Завод, фабрика, музейлар кўп экан, кун бўйи кезаман. Эҳтимол, эрта Царское село ва Петергофга борурмиз, вақт тиқилинч,—деди кулиб. — Бугун ҳам ўртоқлар билан бу ерда учрашмоқчи эдик.

Хайрлашиб, тиқилинч залдан столлар оралаб чиқиб кетдим.

* * *

Чамамда икки-уч йил ўтди шекилли, Ҳамид Олимжон билан кўришмадик. У Самарқандда яшар эди, мен Тошкентда САГУда, мактаб ва техникумларда дарс берардим. Унча-мунча шеър ва достонлар ёзиб қўярдим.

Шоир Ҳамиднинг овози кундан-кун баландроқ эшитилар эди. Унинг илк маҳсули — «Кўклам» нашр этилди. Катта китоб магазинидан бир нусха олдим. Кўчада одам қалин, мен эса уларни оралаб, аста юриб, «Кўклам»ни йўлакай варақлаганим ҳолда, ўқий-ўқий САГУга кетардим.

Фасли кўклам эди. Дарахтларга энди кўк югурган, айниқса, кўча бўйлаб терилган адил, баланд, кўркам теракларнинг нафис ёш барглари майин эсган шамолда шилдираши ҳануз хотиримда туйилади. Ховлимиз Арпапояда эди. У сердарахт, серсув кўркам эди. Супада, қуюқ дарахтлар соясида ёнбошлаб, «Кўклам»ни варақладим. Ўзимга маъқул тушган шеърларни қайта-қайта ўқидим. «Кўклам»ни варақлар эканман, бу — ёшликнинг хаёл тўла кўклам поэзияси, шоирнинг самимий меваси ва илк қалдирғочи, дедим ўз-ўзимга. Ҳақиқатан, шеърлар самимий ёш қалбдан ёзилган эди. Лекин азамат, улуғвор сатрлар, илҳомбахш салмоқли кўринишлар, нафис ҳислар, туйғулар эди. Совет ёш поэзиясининг кучли, жўшқин меваси эди. Ҳамид Олимжоннинг Москвага бағишлаб ёзган «Қизил Москва» шеърида жўшқин ҳис, эҳтирос тошади. Шеър ёниқ, лирик асардир.

Шоир Ленинградда ёзган «Болтиқ денгизи бўйларида» шеърида у ҳаёт тўлқинларида сузар, шеъриятнинг ингичка, гўзал лирикасини куйларди.

«Кўклам»да ёшлик туйғулари ила суғорилган шеърлар қалбий эди. «Ҳужум гулига» ҳис ва тўлқин тўла, ҳаёт бахтини шод куйловчи шеърдир.

Бу кунлар пок ипак нурлар,
Нафис тонглар-ла ўйнашди.
Етар тўлқин, денгиз эркин,
Чечак лаблар севинч очди.

Шоир борган сари салмоқли, пишиқ, мазмундор асарларни майдонга ташлади. Шеърда қофиялар борган сари яхшиланиб, мундарижа кенгайиб борар эди. Рус поэзиясини ўрганиб, ундан сабоқ олгани кўриниб турар эди. У эҳтимол, ўзбек классик адабиётининг буюк шоири Навоий ва Лутфийни, Фурқат ва Муқимийни, айниқса Октябрь революциясидан сўнгги адабиёт саркардаси Ҳамзани ўқир эди.

Шоир Ҳамид Олимжон, хотиримдадир, 1931 йилда Тошкентга кўчиб келди ва дарҳол ўзига хос фаоллик ила ишга тушди. У «Ёш ленинчи» газетаси редакциясида ишлар эди ва матбуотда шеърлари тез-тез чиқиб турарди. Шоир ҳақиқий илҳом билан, завқ билан, меҳр билан ижод этар эди.

Мен редакцияга кўришгани бордим. Биринчи кўрганим ёш йигитча Ҳамид энди бўй етган, келишган, яхши кийинган, авжи йигит эди. Маъноли кўзларига чуқур фикр, хаёл тўлган ҳақиқий шоир эди.

— Салом, яхшимисиз, ишлар қалай? — сўрадим кўришиб.

— Э бормисиз, шаҳрингизга келдик, — деди кулиб ўрнидан туриб кўришар экан. — Лекин иш жуда кўп. мутолаа ва шеър ёзиш ила бандман.

Санъатдан, шеърдан, театрдан узоқ суҳбатлашиб ўтирдик. Хайрлашиб кетар эдим. стол тортмасини суғуриб бир кичик китобча олди:

— Марҳамат, ўқинг, «Олов сочлар», — деди китобга қисқагина ҳадиянома ёзиб.

— Раҳмат, албатта ўқийман, — дедим табриклаб ва қўлларини қисиб.

Ёз. Саратон. Қуёшнинг ловуллаган пайти эди. Қуюқ дарахтлар салқинига бекиниб, қўлимда китобча, хаёл суриб, жим ўтирардим. «Олов сочлар»ни аста варақлаб, ҳар бир шеър, ҳар бир сатрга ўйчан, сокин кўз югуртиб ўтирдим. Бирдан тўплам исми —«Олов сочлар» устида тўхтаб қолдим. «Олов сочлар»! Нима дегани бу «Олов сочлар»? Менга ажойиб туйилди Ўйлаб-ўйлаб маъносини тушундим. Кулиб юбордим. Ёш шоирлар, одатда, узоқ хаёл суриб, қидириб, шеърга, поэзияга хос тутилмаган ажойиб исмлар қидириб топадилар. Инжиқлик билан, бош қотириб, чуқур яширинган маъноли исм бўлишига ҳаракат қиладилар. Ўзим ҳам шундай эдим.

Айниқса рус шоирларига шу одат хосдир. Шоир Ҳамид Олимжон ҳам «Олов сочлар»ни топгунча кўп ўйлаган, эҳтимол, бунинг асл мағзини чаққандир.

— Топкан-а! — дедим бирдан қичқириб. — Яхши, «Олов сочлар»... Маъноси чуқур, хаёл меваси, — дедим кулиб.

Бу тўпламдаги шеърлар поэтик, лирик, гўзал шеърлар эди. Мазмуни чуқур, идеяси кенг, шакли пишиқ эди. Халқнинг чуқур тилаклари, орзулари, буюк инқилоб келтирган қуёш тўла, нур тўла ҳаёт куйланган эди. Бу инқилобга, Коммунистик партияга, ёшларга, комсомолларга бағишланган асар эди. «Комсомол келди» достони чуқур мазмунли, юксак идеяли шеърдир. Шоир бу достонда бир тўда комсомоллар, ўзи ҳам бирга, Самарқанддан, машҳур, қадимда донг чиқарган Самарқанднинг одам қалин кўчаларидан комсомол марши ила ўтиб, шаҳар ташқарисига чиқишини ёзади. Қадимда эзилган халқнинг энди буюк инқилоб ёлқинида порлаган ҳаётини, ўзбек озод Ватанининг юраги — бу шаҳарни тасвирлайди. У шоирнинг ёниқ қалбидан тошган, оригинал образларга тўла, нафис поэтик лавҳалардир:

Кун қизиқ,
Ҳар ённи ўт босган:
Аланга юзларни ювади.
Райкомга улашган кўчадан
Комсомол қўшини келади.

Жуда менга маъқул бўлди. «Гўзал, жуда гўзал» дедим ўқир эканман.

Шоир Ҳамид Олимжон актив берилиб, ёшлиги, қайноқлиги ила мунозараларда қатнашар эди.

Бир кун Союзда Ҳамид Олимжонни учратдим.

— «Олов сочлар»ни ўқидим. Яхши, жуда гўзал, лирик парчаларини севиб ўқидим, менга жуда ёқди, — дедим у ила кўришиб.

— Яхшими, ростданми? — сўради кулиб.

— Ёлқинли сатрлар кўп, жуда кўп, — дедим.

Биргалашиб мажлисга кириб кетдик.

Шоир Ҳамид Олимжон мамлакатимизнинг инқилобдан бошлаб эришган ғалаба, ютуқлар, Беш йилликлар, Ўзбекистон маданиятининг юксалиши, хотин-қизлар озодлиги, колхозлашиб келаётган қишлоқларда кенгайиб, қулоч ёзиб борган пахта далаларини куйлади. Мамлакатимиз тараққиётида баробар одим ташлаб борди. Шунинг ила баробар унинг ижоди ғоявий юксалиб, шеърияти тарашланиб, маҳорати оша борди. Ижоди зўр бир тошқин каби қайнаб, мамлакат зафарлари ила бирга олға босди.

САМАРҚАНДДА ИЛМИЙ СЕССИЯ

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ўзбекистон Давлат университети билан биргаликда Ҳамид Олимжоннинг 50 йиллик юбилейи муносабати билан Самарқандда катта илмий сессия ўтказди. Бу илмий сессияга тошкентлик олимлар Иброҳим Мўминов, Ҳадича Сулаймонова, Яҳё Ғуломов, ёзувчилар Сергей Бородин, Мақсуд Шайхзода, Асқад Мухтор, самарқандлик фан докторлари А. Тўлаганов, Воҳид Абдуллаев, жуда кўп ўқитувчилар, студентлар, шаҳар меҳнаткашларининг вакиллари қатнашдилар.

Илмий сессияда Ҳамид Олимжоннинг ҳаёти ва ижоди ҳақида филология фанлари кандидатлари Солиҳ Қосимов, Машҳура Султонова ва бошқа ўртоқлар доклад қилдилар. Улар ўз докладларида шоир, олим, жамоат арбоби Ҳамид Олимжоннинг маданиятимизни ривожлантиришга қўшган катта ҳиссасини кўрсатиб ўтдилар.

Шоир Мақсуд Шайхзода ўзбек ёзувчилари номидан сўзлаб, Ҳамид Олимжоннинг адабиёт учун қилган ўлмас хизматларини кўрсатиб ўтди. Сўнгра, М. Шайхзода «Тошкентнома» лирик достонидан Ҳамид Олимжон ҳақидаги қисмини ўқиб берди.

Илмий сессия кунларида ёзувчи ва олимларнинг қатнашуви билан Самарқанддаги шойи тўқиш, чой қадоқлаш фабрикаларида ҳам адабий кечалар бўлди.

Ҳамид ОЛИМЖОН.

РОССИЯ

Россия, Россия, азамат ўлка!
Эй осмон сингари бепоён Ватан!
Тўлдирган чоғда ҳам жаҳонни нурга,
Қуёш қуча олмас сени дафъатан.

Шамолдан тез учган поездлар ҳам то
Шимолга етгунча кетади ҳолдан,
Қишда ҳам жанубга етолмас хатто
Баҳорда йўл олган сайёҳ шимолдан.

Қаноти толиқмас лочинларинг ҳам,
Неча бор қўнарлар сенда учганда;
Гўёки бир ёниб яна ўчган шам—
Сени қучолмайди яшин кўчганда.

Узун дарёлар ҳам камар бўлолмас,
Қўшилиб чулғанса сенинг белингга.
Дунёда ҳеч бир халқ тўғри келолмас
Менинг билишимча сенинг элингга.

Бало-офатларни енгиб ўрганган,
Муҳаббатинг улуғ, юрагинг кенгдир.
Сен қардош элларга энг монанд
Ватан:
Унда уруғлар ҳам халқларга тенгдир.

Невский ухлаган буюк бешикда,
Уйғонмоқ ўзи ҳам олий бир ҳавас.
Пушкин пайдо бўлган ҳар бир
эшикда,
Навоий шарафи яшар муқаддас.
Кўрганда бўлганман чуқур сукутда,
Ленин яшаб турган пичан ўтовни.

Пўлат қиличингни кўрганман ўтда,
Халқимиз Москвадан қувганда ёвни.

Қаҳратон қишингда, баланд осмонда
Учиб бораётган қуш ҳам музлайди;
Жасур ўғилларинг қор ва бўронда
Жаҳон тақдирига нажот излайди.

Сенинг кўз илғамас майдонларингда,
Жаҳаннам қўрқажак жангларни
кўрдим.
Бир карра ёв ўтган ўрмонларингда,
Кўмирдан ҳам қора тонгларни
кўрдим.

Меҳринг қаршисида муздир офтоб,
Лекин офтобингда қорлар эрийди,
Муқаддас қаҳрингга беролмасдан тоб,
Тупроғинг остида фашист чирийди.

Оғир қурол билан солган овозанг,
Ларзага келтирар арзу самони.
Сен дарё бўйида олиб борган жанг,
Тамом ўзгартирар оби-ҳавони.

Йигитлар сен учун жангга кирганда,
Ботирлар осмонда берганида жон,
Кўзидан қон оққан ёвни кўрганда,
Сенинг енгишингга келтирдим имон.

Россия, Россия, менинг Ватаним,
Мен сенинг ўғлингман, эмасман
меҳмон.
Сенинг тупроғингда улғайди таним,
Ҳозирман сен учун бўлмоққа қурбон.

Ғафур ҒУЛОМ

БИР ДЎСТ ХОТИРАСИ

Самарқанд шаҳридаги Улуғбек минорасин
Ёшликда кўрган эдик булутли осмон ичра...
Катта қардош халқларнинг меҳнаткаш иборасин
Бирга-бирга ёзган эдик; мен энди ҳижрон ичра.

Қайдасан азиз ўртоқ, шеърингни такрор ўқиб,
Набиранг тиззамдаю номингни қиламан ёд.
Марғилонда қуёшдай крепдешинлар тўқиб,
Ҳулкарингни ясатдим, онланг бўлди обод.

Боғимда қирқ туп ўрик—ўзинг экиб кетгансан;
Ишхонам мактаб ёни—чуввослар қулоғимда.
Девор ошар болалар—шуни ўзинг этгансан;
Қачонки гул очилса нафасинг димоғимда.

Бахшилар сўзи билан қўбиз чертиб юрганда,
Жиззах саҳроларида қабармаган оёғинг.
Нуқул баҳор яшайсан—минг йил умр кўрганда
Бўйингдан баҳра олар миллион-миллион
ўртоғинг.

Ойнада ўзимни кўриб ўксиниб кетдим,
Соч-соқолим пахтадай—қаторимда қанисан?
Навқирон ёшлигимиз дамин умсиниб кетдим.
Чертмак дуторимдаю, алёримда қанисан?

Яхшиям бағрим аро шогирдларим юпанчим,
Шеър мажлисларида тўполончи қувончим,
Хоразм тарихидай узун умр—таянчим,
Шу куйнинг давомидай миллион йиллик
ишончим,
Сенга раҳмат айтади дўстим Ҳамид Олимжон,
Сенга раҳмат айтади дўстим Ҳамид Олимжон.

ЗАМОНАМИЗ ОВОЗИ

Улуғ Совет адабиётимизни бойитишга катта ҳисса қўшган ёзувчилардан бири Ҳамид Олимжондир. Унинг пок ва қайноқ қалбидан чиққан шеърий овоз ҳамон жаранглаб эшитилмоқда ва узоқ замон эшитилиб турар, чунки у ўз халқининг содиқ, истеъдодли ва ғайратли фарзанди эди.

Ҳамид Олимжон адабиётга мактаб партасидан қувноқ ҳислар билан кириб келди ва умрининг баҳориданоқ ўзи униб-ўсган совет воқелигини куйлади. Унинг биринчи шеърлар тўплами «Кўклам» (1929) социалистик жамиятимиз кўкламининг тароналари эди.

Коммунистик партия ва Совет ҳукумати кун тартибига қўйган улуғ тарихий вазифаларни бажаришда шоир совет халқининг олдинги сафида борди. У қаҳрамон совет халқининг социалистик қурилиш йўлидаги фидокорона меҳнатини, курашини, ғалабасини шеър қилиб айтди, илҳом дарёси тошиб, «Бахтлар водиси». «Маҳорат» «Ўзбекистон», «Зайнаб ва Омон» каби бақувват асарлар яратди. Буларда халқимизнинг юраги, бахти кўринди.

Шоир Фарғона водиси мисолида кўклам фасли манзарасини олиб мамлакатимиз яшнаётганини тасвирлади:

Кўклам қуёшидан
кўкарган қирлар.
Пўлат яғринларни
кўтарган ерлар
кўм-кўк...
Елкасига тарих билмас
ғалаба ортган.
Улуғ йўлда толиқмасдан
тез кетаётган
бахмал қирлар,
кенг бўшлиқлар.
пахтазор ерлар
кўм-кўк.

Давримизнинг зўр иншоотларидан Чирчиқстрой ҳақида ёзган «Дарё кечаси» (1935) шеърида совет халқининг зўр қудратини куйлайди:

Тун тинчини бузган зўр дарё,
Товланмоқда инсон қўлида,
Қурилмоқда буюк бир бино
Дарё ўтган ўлка чўлида.

Шоир ҳаётимиздан жузъий бир ҳолни олиб тасвирлар экан, у орқали бутун мамлакатимиз баҳорини тасаввур этиш мумкин эди. У «Ўрик гуллаганда» (1937) шеърида дераза олдидаги ўрик гуллашига қарар экан, бу ҳолни тасвирлаб туриб, юртимиз гуллаб-яшнаётганининг шеърий ифодасини берди. Ўзининг бахтиёрлигини чуқур ҳис этган шоир завққа тўлиб шундай деди:

Ҳамма нарса мени қаршилар.
Ҳар бир куртак менга сўйлар
роз.
Мен юрганда боғларга тўлар
Фақат бахтни мақтаган овоз.
«Мана сенга олам-олам гул,
Этагингга сиққанича ол,
Бунда толе ҳар нарсадан мўл.
То ўлгунча шу ўлкада қол...

Ҳамид Олимжон совет халқининг шодлиги ва бахтини куйлашни ўзининг зўр саодати деб билган. Шунинг учун ҳам «элнинг бахти мангу барқарор» бўлган Ватанимизни улуғлаб, тез-тез тилга олиб тургани бечиз эмас. У 1937 йилда ёзган бир шеърида она-Ватанимизни олқишлади:

Бир ватанким, бунда йўқдур
дард ва ҳасратдан нишон,
Бир ватанким, ер ва осмонида
одам топди шон:
Бир ватанким, ҳар гулистонида
мангудир баҳор,
Бир ватанким, бунда элнинг
бахти мангу барқарор.

Шоир айтганидек, бу Ватаннинг гулистонларидан бири Ўзбекистондир. Коммунистик партиянинг ленинча миллий сиёсати туфайли Совет Иттифоқидаги барча халқлар қатори ўзбек халқининг ҳам бахти очилди. Шоир социалистик Ўзбекистон манзараларини тиниқ бўёқларда чизиб берди:

Ўзбекистон дея аталур,
Уни севиб эл тилга олур.
Чиройликдир гўё ёш келин,
Икки дарё ювар кокилин;
Тоғлардаги қипқизил лола
Бўлиб гўё ёқут пиёла,
Булоқлардан узатади сув,
Эл кўзидан қочади уйқув,
Далаларда бошланади иш
Бошланади ижод ва турмуш...
Одамга бахт ва толе ёрдир —
Бу шундайин ажиб диёрдир.

Меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашдек партия топшириғини, юрак амрини бажаришда шоир фидокорлик кўрсатди. У айниқса ёшларимизни ғоявий чиниқтириш ишига катта ҳисса қўшди. Шоирнинг «Зайнаб ва Омон» (1938) поэмаси совет ёшлари ҳақида ёзилган энг мароқли асарлардан бўлиб, умумсовет адабиётимиз тарихида фахрий ўрин олгандир.

Шоир ёшларимиз хислатини тасвирлашга ўтар экан, улар ўсиб унган диёрнинг, совет воқелиги фазилатларини завқ билан куйлади.

Зайнаб ўсган элнинг мисли йўқ.
Зайнаб ўсган эл бахтга тўлиқ.
Буни кўрган тез бўлар банда,
Буни инсон бир қур кўрганда,
Юрагида ҳеч армон қолмас,
Бунга жаннат тенглаша олмас.

Поэмада халққа манзур бўлиш—яхшиликнинг асосий белгиси экани талқин этилган. Шунинг учун ҳам Зайнаб Омонга муҳаббат қўяр экан:

Эл сўйларкан доим ёмонни,
Атамайди ҳеч бир Омонни.

деб, халқ илтифотига муносиб бўлишни улуғлайди.

Ҳамид Олимжон халқлар дўстлиги ва қардошлиги ғоясини самимий тараннум этди. Ўзбек халқининг улуғ рус халқига бўлган биродорлик туйғуси ва ҳурматини ифодалаб. «Россия» шеърида (1943) ёзди:

Россия, Россия менинг Ватаним,
Мен сенинг ўғлингман, эмасман
меҳмон.
Сенинг тупроғингда улғайди
таним.
Ҳозирман сен учун бўлмоққа
қурбон...
Бало офатларини енгиб ўрганган
Муҳаббатинг улуғ, юрагинг
кенгдир,
Сен қардош элларга энг монанд
Ватан
Унда уруғлар ҳам халқларга
тенгдир.

Ҳамид Олимжон ўз ижодида ўзбек классик адабиёти илғор традицияларини давом эттириш билан бирга, улуғ рус адабиётидан озиқланди. У болалик чоғлариданоқ рус тилини ўрганган, рус адабиёти намуналари билан танишган. Пушкин, Лермонтов, Лев Толстой, Горький, Маяковский асарларини севиб ўқиган. «Саккиз-тўққиз ёшларимда,— деб эслайди шоир автобиографиясида.— мен Пушкиннинг кўп асарларини ёддан билардим ва уларни ўртоқларимга декломация қилиб берардим». Студентлик йилларида эса, устоз Горькийнинг «Менинг университетларим» ва «Она» романини ўқиганидаги таассуротни эслаб: «бу икки асарнинг мени қанчалик тарбия этгани сира ҳам эсимдан чиқмас» деган эди. Кейинчалик Ҳамид Олимжон улуғ Горький ва Маяковский билан шахсан учрашув шарафига муяссар бўлди. Бу буюк ёзувчиларнинг салобатли ижоди шоирда чуқур таъсир қолдирди. Бу муътабар ёзувчилар ижоди Ҳамид Олимжон учун бир адабий мактаб бўлди. Шоир улардан ғоявий теран, бадиий пишиқ асарлар яратиш санъатини ўрганди ва ижодини камолотга етказди.

Машҳур рус ёзувчилари ва бошқа қардош халқлар ёзувчилари ижоди билан ўзбек халқини кенгроқ таништириш масаласига ҳам Ҳамид Олимжон арзигудек ҳисса қўшди. А. С. Пушкиннинг «Кавказ асири», «Русалка», М. Ю. Лермонтовнинг «Бэла», М. Горькийнинг «Челкаш» асарларини ўзбек тилига таржима қилди. Ўзбек китобхонлари Николай Островскийнинг «Пўлат қандай тобланди» романини Ҳамид Олимжон таржимасида ўқидилар.

Ҳамид Олимжон ўзбек ва рус классик ёзувчиларининг халқ оғзаки ижодидан озиқланиб, асар яратиш традицияларидан ўрнак олиб ёшларимизга «Ойгул ва Бахтиёр» (1937), «Семурғ ёки Паризод ва Бунёд» (1939) достонларини туҳфа қилди. Ёзувчининг бу туҳфаси совет ёшларимизнинг севимли асарлари бўлиб қолди.

Ҳамид Олимжон шоир бўлиш билан бирга, айни вақтда адабиёт олими ҳам эди. Унинг ўзбек адабиётининг ўтмиш ва ҳозирги замон тарихига оид илмий асарлари, Алишер Навоий, Муқимий ва бошқа ёзувчиларимиз ижоди ҳақидаги мақолалари адабиётшунослигимизга қўшилган муносиб ҳиссадир.

Ҳамид Олимжон совет халқимиз, улуғ Совет Ватанимиз яна ҳам равнақ топиши йўлида нимаики лозим бўлса, бутун кучини астойдил ишга солар эди.

У айни кучга тўлган, ижодий улғайиб, замонамизни тараннум қилувчи юксак бадиий асарларни мўл-кўл бераётган вақтида вафот этди. Лекин унинг қувноқ шеърий овози ҳамон эшитилиб турипти. У, ўзининг бақувват сатрлари билан коммунизм қураётган халқимиз сафида қадам ташламоқда.

Ю. СУЛТОНОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг корреспондент аъзоси.

„СИЁБ“

Н. ОХУНДИЙ

(Бир шеърнинг тарихи)

Биз ёш эдик. Самарқандда ҳар йил илк баҳор—наврўз сайили бўларди. Ана шу сайиллардан бири одатдагидек 1929 йили Сиёбнинг кўркам соҳилида ўтказилди.

Жума куни эрталаб шаҳар меҳнаткашлари, комсомоллар, студентлар ва зиёлилар тўлқини духовой ва миллий оркестр садолари остида Сиёб соҳили томон оқди. Ўзбекистон Давлат педагогика академиясининг студентлари сафида Ҳамид Олимжон, Уйғун, Ойдин ва бошқалар боряпти. Ана шу навқирон саф Регистонга яқинлашганда унга Садриддин Айний, Ҳожи Абдулазиз ва ҳисоб муаллимимиз Абдужабборов қўшилдилар. Биз билан бирга бораётганлар орасида рус тили муаллимимиз Квасницкий ҳам бор эди. Сафимизга С. Айнийнинг қўшилганини кўриб, Квасницкий унинг ёнига борди ва жуда қуюқ сўрашди, Айний домланинг диққатини бир неча марта Ҳамидга жалб қилиб, нималарнидир уқтирди.

Мен Сотти Ҳусайн. Хосиятхон Тиллахонова, Тошпўлат Саъдий ва бошқалар билан борардим. Ҳамиддан кўп нарсани сўраб, ўрганиб, унинг маслаҳатларини эшитиб, жойи келганда аччиқ ва очиқ гапларни эшитиб юрган бизлар, бугун навбатдаги сайилга ҳам. у ерда бўлажак мушоирага қатнашиш учун ҳам ўзимизни дадил сезардик. Чунки Ҳамид кеча ётоқда Сиёб номли шеърини завқ билан бизларга ўқиб берган эди. Унинг бу шеъри жуда катта таъсир қолдиражагига сира шубҳа қилмас эдик. Гарчанд Ҳамид Олимжоннинг Сиёб номли шеъри ижодий чўққи бўлмаса ҳам, шоир бугун бу асари билан жуда мураккаб муҳитда ижодий мустақилликни тантана қилмоқчи эди. Ҳамидлар адабий муҳитда энди «олов отишадиган» бўлиб қолган эдилар.

Оқин гурс-гурс қадам ташлаб бормоқда. Йўлнинг ўнг томонида асрларнинг энг мушкул сирларини ўз бағрида яширган Шоҳизинда макбаралари гердайиб турибди. Унинг кетидан эса дўзах ваҳималарига чўккан қабристон ястаниб ётибди. Шоҳизиндага кираверишдаги зинапояларда эса салла ўраб олган шайхлар ва салавотхонларнинг нурсиз, совуқ, вазмин, аммо машъум боқишларида қулаган аср намояндаларининг бизга қарши бутун қаҳру ғазаби акс этиб турар эди. Сафимизда бораётган бир кекса шоир уларга ишора қилиб: «Қўрқоқ одам ҳам номард, ҳам ваҳший бўлади» деди.

Меҳнаткаш халқнинг лаънат ва нафратларига кўмилган шайхлар қабристон хонақоларидан чиқиб тасбиҳ ўгиришарди.

Ҳов баландда,
Улуғ гўрда,
Бир пайғамбар чўзилган.
Янги насл
Уни ортиқ
Нафрат билан кўради.
Шам ёқмайди,
Пул — оқмайди:
Эшиклари бузилган.
Пойгоҳида
Оқ саллали
Қора бургут туради,
Юзларидан тупроқ ёғиб.
Ўзни ҳар ён ташлайди.
— Ёҳув!.. — дейди
Тангрисига
Ёлвормоққа бошлайди.

Бизнинг сафимиз эскиликнинг биринчи истеҳкомини енгиб, Афрасиёб мақбараси ва ундаги айнан манзарага парво қилмай, гўзал мазгилга — Сиёб ва Обираҳмат қирғоқларига етди. Афрасиёб тепасида шайхлар ва бир-икки ғаламис одамлар ивирсиниб, ўзларининг қандайдир мавридларини ҳуфия ўтказмоқда ва нималарнидир интиҳосиз жовромоқда эдилар.

Бу ерга ҳар йил янги замоннинг янги, ҳушбўй атирлари ҳидини таратиб келувчи қувноқ йигит ва қизларни Сиёбнинг ўйноқи, шаффоф тўлқинлар гажими ўз бағрига ошиқдек қучиб оларди. Бир гуруҳ ёшлар Улуғбек расадхонаси ҳамда Зарафшон водилари сайрига йўл олдилар.

Пастда, Сиёб соҳилидаги сада соясида мушоира бошланди.

Мушоирани созандалар бошлаб бердилар. Сўнгра шоир Абдулла Алавий ўзининг ориқ ва хаста гавдасини зўрға кўтариб, Чўлпонга сўз берди. Чўлпон ўқиган шеър мушоира қатнашчиларида ғамгин, ҳазин ва аллақандай ҳасрат туйғуларини тутоқтирувчи таъсир қолдирди. Бу шъер баъзи кўнгли шикастларга манзур бўлди шекилли, шоир яна бир шеърини ўқиди. Эсимда, ҳар иккала шеър ҳам кўпчиликнинг юрагида ёмон иллат қолдирди. Эҳтимол, мушоира қатнашчиларининг руҳини кўтариш учун бўлса керак, дарҳол сўз Ҳожи Абдулазизга берилди. Унинг дутор чалиб қилган хониши ҳаммага манзур бўлди. Ундан сўнг шоир Шокир Сулаймон даврага чиқиб, ўз ижодий куни муносабати билан бир шеър ўқиб берди.

Ш. Сулаймондан кейин бошқалар шеър ўқидилар. Яна созлар тилга кириб, даврага Қори Ёқубов билан Тамарахоним тушдилар. Улар «Жон акажон» лапарини ниҳоятда тўкис ижро этдилар. Мушоирага яна қут кириб, йиғин айни авжига чиққан тобда сўзни Ҳамид Олимжонга Абдулла Алавий шундай деб берди:

— Кўп истеъдодли ёш шоиримиз Ҳамид Олимжон бизнинг кунларимизни қаламга олибди. Диққату эътиборларингизни ёш шоирга жалб қиламан.

Шул чоққа қадар анча паришон ўтирган Айний домла ўрнида бир чирпиниб, яна маҳкам ўтириб олди-да, Ҳамиднинг даврага чиқиб келишини синчиклаб кузатиб турди. Унинг мош-гурунч соқоллари андак титради ва кўзларида севинч ёшлари чақнаб кетди. Фақат Айний домлагина эмас, энди ҳамманинг кўзи Ҳамидда эди. Ўша замондаги адабий муҳитнинг баъзи устакор шоирлари қарашида хотиржамлик, кибрлик аралаш ёш шоирни менсимаслик ҳам кўриниб турар эди.

Ҳамид даврага дадил чиқиб келди. Бизларни эса қаттиқ ҳаяжон босиб қулоқларимиз қизиб, юракларимиз дукиллаб урар эди. Чунки биз етуклик имтиҳонидан ўтаётган эдик. Ҳамиднинг ғалабаси бизларнинг ғалабамиз эди.

Шоир жилваланиб оқаётган Сиёб қирғоқларига тўйиб қарагандан сўнг, навқирон овоз билан «Сиёб» деб ўз шеърининг сарлавҳасини эълон қилди. Давра сукутда. Фақат Ҳамиднинг умидларга тўлиб-тошган ёқимли овози мушоира қатнашчиларининг онгига ва юракларига куйдек сингиб бормоқда эди.

Букун сайил,
Ёш юракда
Қолмагандир
Қайғу ҳеч.
Эй, қайдасиз:
Уйғун
Илҳом,
Кетмаймизми,
Бўлди кеч!

Шеър ўқилиб бўлгач, қарсак ёғилди. Домла Айний югура келиб, Ҳамидни маҳкам қучоқлаб ўпди. Унинг орқасидан пешқадам шоирлар ҳам бирин-кетин табрик қилдилар ҳамда тан бердилар. Биз ўзимизда йўқ хурсанд эдик. Фақат дўстимизни маҳкам қучоқлаб, табрик қилиш учун катталардан йиманамиз ва шунинг учун ҳам шоирнинг холи қолишини пойлаймиз.

Мушоира тугади. Йўқ, у тугамади, у шу кунларда ҳам давом этаётир.

ХАЛҚ КУТУБХОНАСИДА ВИСТАВКА

Алишер Навоий номли халқ кутубхонасида Ҳамид Олимжоннинг ҳаёти ва ижодига бағишланган катта виставка очилди. Бир неча бўлимлардан иборат бу виставкага шоирнинг катта портрети, витриналарга Ҳамид Олимжон асарларининг турли тилларда нашр этилган намуналари қўйилди.

БУГУН АЛИШЕР НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА

Бугун, 6 январь кечқурун Алишер Навоий номли академик давлат опера ва балет театрида Ҳамид Олимжоннинг 50 йиллигига бағишланган юбилей тантанаси бўлади.

Атоқли шоир, олим, жамоат арбоби Ҳамид Олимжоннинг ҳаёти ва ижоди ҳақида фалсафа фанлари доктори Воҳид Зоҳидов доклад қилади.

Шоир ва ёзувчилар Ҳамид Олимжон ҳақидаги хотираларини сўзлайдилар.

Сўнгра шоир асарларидан катта концерт берилади.

БИРЛАШГАН МИЛЛАТЛАР ТАШКИЛОТИДАГИ СССР ВАКИЛИНИНГ ХАММАРШЕЛЬДГА МАКТУБИ

Жанубий Африка Иттифоқининг ҳукумат маъмурлари ўзларига мандат қилиб берилган Ғарби-Жанубий Африканинг туб халқи бўлган негрларни махсус ажратилган районларга (резерватларга) зўрлик билан кўплаб кўчириб юбормоқдалар. Жанубий Африка ҳукумат маъмурлари 1959 йил 10-12 декабрда Ғарби-Жанубий Африканинг бош шаҳри бўлган Виндхука шаҳрининг негр аҳолисига қарши қўшин юбордилар, бу шаҳар аҳолиси янги ажратилган «резерват»га ўзининг зўрлаб кўчирилаётганлигига қарши норозилик билдирган эди. Негрлардан бир неча ўн киши ярадор қилинди ва ўлдирилди.

Ғарби-Жанубий Африканинг туб аҳолисидан бўлган Керина шу территориянинг туб аҳолиси номидан Бирлашган Миллатлар Ташкилотига ариза олиб келиб, 1959 йил 15 декабрда СССР Министрлар Совети Раисига ариза билан мурожаат қилди. Бу аризада у Жанубий Африка қўшинлари аҳолини ўлдираётганликларини ва зўрлаб кўчираётганликларини тўхтатмоқ учун Ғарби-Жанубий Африка халқининг манфаатларини кўзлаб Н. С. Хрущевдан ўз таъсирини ишга солиш ва тегишли чоралар кўришни илтимос қилади.

СССРнинг Бирлашган Миллатлар Ташкилотидаги Доимий Вакили А. А. Соболев 30 декабрда Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Бош секретари Д. Хаммаршельдга мактуб юборди. Мактубда айтиладики, Жанубий Африка ҳукумат маъмурларининг бу ҳаракатлари ва бунинг натижасида жиддий тўқнашишлар рўй берганлиги ҳамда кишиларнинг қурбон бўлганлиги Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Уставига ва инсон ҳуқуқлари тўғрисидаги Умумий Декларация қоидаларига зид ҳаракатлар бўлганлиги учун қатъиян қораланиши керак. Ғарби-Жанубий Африка аҳолисидан бўлган кишиларнинг ўлдирилишига олиб келган воқеалар яна шунинг учун ҳам афсусланишга сазовордирки, бу воқеалар халқаро васийликка олиниши керак бўлган, яъни Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ғамхўрлик қилиши лозим бўлган территорияда рўй берди.

«Совет ҳукмати, — дейилади мактубнинг охирида, — Ғарби-Жанубий Африка ишлари билан шуғулланувчи Комитетнинг Виндхукадаги воқеалар тўғрисида 1959 йил 21 декабрда чиқарган қарорини қувватлайди. Совет ҳукумати Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Бош секретари ҳам халқаро территория бўлган Ғарби-Жанубий Африкада африкаликлар кўплаб кўчирилиб юборилаётганлигини тўхтатмоқ учун мумкин бўлган чораларни аниқлаб берур деб умид қилади».

„КАТТА ЯНГИЛИК“

Индонезия жамоатчилиги Н. С. Хрущевнинг Индонезияга қиладиган сафарини табрикламоқда

ЖАКАРТА, 4 январь. (ТАСС). Индонезия газеталари Н. С. Хрущевнинг Индонезияга қиладиган сафарини қизғин шарҳламоқдалар.

«Бинтанг тимур» газетаси бугун бош мақолада Н. С. Хрущевнинг визити ҳақидаги хабар «шу йилдаги катта янгиликдир, бизларга қувонч бағишлайдиган янгиликдир» деб ёзади. Совет ҳукумати бошлиғининг визити, деб давом қилади газета, иккала мамлакат ўртасида дўстлик ва ҳамкорликни мустаҳкамлаш мақсадини кўзлайди ва Индонезия Ташқи ишлар министрлигининг ахборотида айтилганича, халқаро кескинликнинг камайишига ва Осиёда ҳамда бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлашга ёрдам беради.

«Сулу Индонезия» газетаси бугун Н. С. Хрущевнинг қиладиган сафари ҳақида Индонезия Ташқи ишлар министрлигининг ахборотини биринчи саҳифасида катта сарлавҳалар остида босиб чиқарди.

«Таймс оф Индонезия» газетаси бош мақоласида ёзадики, Н. С. Хрушчевнинг визити ҳақида Индонезия Ташқи ишлар министрлигининг ахбороти «қувончли хабар» бўлди, Индонезия унинг келишини сабрсизлик билан кутади.

«Индонезия обсервер» газетаси ўзининг бош мақоласида Н. С. Хрущев самимий кутиб олинади, деб таъкидлайди. Газета ўз мақоласида Индонезия Ташқи ишлар министрлигининг баёнотидаги бу визит иккала миллат ўртасида ҳозирдаёқ мавжуд бўлган дўстлик ва ҳамкорлик алоқаларини янада мустаҳкамлайди, деган сўзларни уқтириб кўрсатади. Бу визит, деб ёзади пировардида газета, Индонезия учунгина эмас, балки бутун Осиё ва бутун дунё учун ҳам фойдали бўлади.

ЛИБЕРИЯДА ТАНТАНАЛАР

ЛОНДОН, 4 январь. (ТАСС). Бугун Либерия Республикасининг пойтахти—Монровияда янги муддатга янгидан сайланган Либерия Республикаси президенти Уильям В. С. Табмэн ва вице-президент Уильям Р. Толбертнинг ўз вазифаларини бажаришга расмий равишда киришишларига бағишланган маросим бўлди.

Президент ва вице-президентнинг сайланиши муносабати билан бўладиган байрам тантаналарида қатнашиш учун мамлакатга Европа, Осиё, Африка ва Америкадаги 65 мамлакатдан жуда кўп меҳмонлар келди. Либерия ҳукумати томонидан байрам тантаналарига таклиф этилган СССР ҳукумат делегациясига СССР Олий Совети Миллатлар Советининг Ташқи ишлар комиссияси раиси Н. А. Муҳитдинов бошчилик қилмоқда.

СТУДЕНТЛАР ЭСТРАДА ОРКЕСТРИ

Республикамиз олий ўқув юртларида минг-минглаб санъатни севадиган талантли ҳаваскорларни учратиш мумкин. Олий ўқув юртлари ҳузурида ана шу талантларни бирлаштирган юзлаб бадиий ҳаваскорлик тўгараклари ишлаб турибди. Тошкент темир йўл транспорти инженерлари институтининг ҳаваскорлари яхши ташаббус кўрсатдилар. Улар институтда эстрада оркестри ташкил қилдилар. Ҳамма нарсадан шу қувончлики, эстрада оркестрига студентларнинг ўзи раҳбарлик қиладилар, оркестр учун ўзлари музика ёзадилар. Шунингдек, эстрада оркестри совет ва чет эл композиторларининг музика ва ашулаларини ҳам ижро этмоқда. Студентларнинг эстрада оркестри янги йил арафасида ва янги йил кунларида бир неча концерт кўрсатди. Бу концертлар катта муваффақият билан ўтди. Оркестрга 5-курс студенти Юрий Сироткин дирижёрлик қилди.

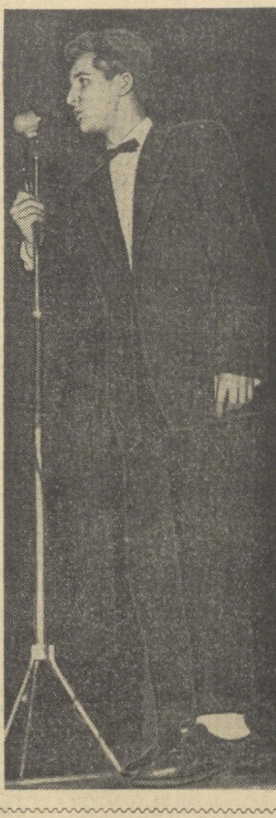

Суратда: 1. Эстрада оркестрининг инструментал квартети «Москва кадрили»ни ижро этмоқда. 2. Студент Владимир Ершов ашула айтмоқда.

А. Заблоцкий фотоси.

СПОРТ

РЕСПУБЛИКА БИРИНЧИЛИГИ УЧУН

Марказий «Пахтакор» стадионидаги шахмат-шашка клубида юз катакли шашка бўйича 1960 йилнинг республика чемпиони номини олиш учун VI чемпионат бошланди. Мусобақада тажрибали ва кучли шашкачилар қатнашадилар. Улар орасида спорт мастерлари Ш. Ёқубов, С. Давидов, Б. Канишчинер, Л. Хейф, А. Берштейн 1959 йилги республика чемпиони мастерликка кандидат С. Гуляев ва бошқалар бор.

БЕШ РЕСПУБЛИКА СПОРТЧИЛАРИ МУСОБАҚАСИ

«Пахтакор» стадионининг спорт залида Қозоғистон, Тожикистон, Қирғизистон, Туркманистон ва Ўзбекистон республикаларининг ёш волейболчи қизлар ва эрлар командалари ўртасида мусобақа бошланди.

Мусобақа 4 кун давом этади.

ҲАҚЛИ ТАЛАБ

ХАЛҚАРО ТЕМАДА

Кейинги ойларда Япония меҳнаткашларининг тинчлик учун кураши кенг тус олмоқда. Япон халқи ядро қуролини тақиқлашни, СССР ва Хитой Халқ Республикаси билан дўстона муносабат боғлашни, Япония территориясида ҳарбий базаларнинг тугатилишини, АҚШнинг тазйиқи остида тузилган ҳарбий шартноманинг бекор қилинишини ва ёппасига, батамом қуролсизланиш ҳақида Совет Ҳукуматининг таклифини қабул қилишни қатъий суратда талаб этмоқда.

Аммо Киси ҳукумати меҳнаткашларнинг бу талабларини эътиборга олмаётир. У аксинча, Японияни Американинг ҳарбий базасига айлантириш, мамлакатни ҳарбийлаштириш, умуман япон халқи манфаатларига зид сиёсат юргизмоқда. Сўнгги вақтларда Япониянинг ҳукмрон доиралари АҚШ билан 1951 йилда тузилган, «хавфсизлик шартномаси» деб аталган битимни қайта кўриб чиқиш ва Япония билан Америка ўртасида янги битим тузиш учун катта пропаганда кампаниясини бошладилар. Улар мамлакатни «биргалашиб мудофаа қилишда» Америка билан Япониянинг «тенг ҳуқуқлари» ҳақида сафсата сотмоқдалар.

...Менимча, деди Хрущев япон жамоатчилиги, агентликлари ва газеталари вакилларининг хатларига юборган жавобида, Японияда ҳам мамлакатлар ўртасида кескин муносабатларни сақлаб қолиш тарафдорлари бор. Улар Узоқ Шарқдаги аҳволни нормаллаштиришга тўсқинлик қилмоқдалар. Японияниг ҳарбий блокларга тортиш, мамлакатни ҳарбийлаштириш ва Япония территориясида чет эл ҳарбий базаларини сақлаб қолиш учун жонбозлик қилмоқдалар.

Бироқ Япониянинг миллий манфаатларига зарар етказувчи бу сиёсат япон халқининг қаттиқ қаршилигига дуч келмоқда.

Япон халқининг ишсизликка қарши, тинчлик, демократия учун, мамлакатнинг мустақиллигини сақлаш учун олиб бораётган кураши кун сайин кучаймоқда. Япония жамоатчилиги мамлакат мустақиллигини жиддий хавф остида қолдирган «хафсизлик шартномаси»ни бекор килиш учун кенг ҳаракат бошлади. Бу ҳаракат жараёнида коммунистлар партияси билан социалистлар партияси, касаба союзлари ва бошқа оммавий ташкилотларнинг куч ва ҳаракат бирлиги вужудга келмоқда.

Ўтган йилнинг 19—20 ноябрида Токио шаҳрида мамлакат касаба союзлари Бош Кенгашининг навбатдан ташқари XIII съезди бўлиб ўтди. Сал кам 4 миллион аъзони бирлаштирган бу Совет-нинг XIII съезди «хавфсизлик шартномаси»га қарши барча ишчиларнинг куч-ғайратини бирлаштиришга чақирди.

Касаба союзлари Бош Кенгашининг чақириғи билан мамлакатда вақти-вақти билан «хавфсизлик шартномаси»га қарши «оммавий ҳаракат кунлари» ўтказилмоқда. Жумладан, ўтган йил сентябрь ойида мамлакатнинг 300 та катта шаҳрида оммавий митинг ва намойишлар ташкил этилиб, унда 1 миллион 500 минг меҳнаткаш иштирок қилди. Ўтган йилнинг 20 октябридаги «оммавий ҳаракат куни»да бутун япон кўмир саноати ишчилари касаба союзининг 160 минг аъзоси 24 соат иш ташлади. Кўпгина шаҳарларда оммавий митинг ва намойишлар ўтказилди. 27 ноябрда «оммавий ҳаракат куни» Токио атрофида уюштирилган митинглар билан бошланди. Қизил байроқлар ва ҳар хил шиорлар ёзилган алвонлар кўтарган намойишчилар шаҳарга томон йўл олдилар, улар кўча ва йўлкаларни тўсиб турган 10 минг кишилик полиция кордонини ёриб ўтиб, темир билан қуршалган ҳашаматли дарвозаларни синдириб, парламент ҳовлисига кириб келдилар ва Япониянинг қонун чиқарувчи олий органига ўз талабларини топширдилар. Шу куни мамлакатда ўтказилган митинг ва намойишларда 3 миллиондан кўпроқ киши қатнашди.

10 декабрда мамлакатда АҚШ билан Япониянинг ҳарбий иттифоқига қарши «оммавий ҳаракат куни» ўтказилди. Бу кунги ҳаракат ғоят катта бўлди. Мамлакатнинг 750 та шаҳар ва қишлоқларида ўтказилган иш ташлаш, митинг ва намойишларда 4 миллиондан кўпроқ киши иштирок қилди.

Шу куни социалистлар партияси «хавфсизлик шартномаси»ни қайтадан кўриш тўғрисидаги музокараларни дарҳол тўхтатишни талаб қилиб парламентга резолюция топширди. Япония коммунистлар партияси янги ҳарбий иттифоққа карши қаттиқ норозилик билдириб, ҳукуматга ва Токиодаги Америка элчихонасига мактуб топширди.

Япония ҳукмрон доиралари замон зайлига боқишлари, япон халқининг ҳаққоний талабига қулоқ солишлари керак.

Р. ЎРАЗАЕВ.

Қуролсизланиш—энг муҳим проблемадир

ҚОҲИРА, 4 январь. (ТАСС). Аргентинадаги «Кларин» газетасининг директори Р. Нобле саволларига Н. С. Хрушчев берган жавобларнинг баёнини Қоҳирадаги газеталар бугун энг кўзга кўринарли жойларда босиб чиқардилар. Газеталар Совет ҳукумати бошлиғининг, агар Ғарб давлатлари ядро қуроли синовларини яна бошлаб юбормасалар, Совет Иттифоқи ҳам бу синовларни янгидан бошламайди, деб айтган гапларини сарлавҳа қилиб бермоқдалар.

Газеталар Н. С. Хрушчевнинг қуролсизланиш масаласи энг муҳим халқаро проблемадир деган гапини ҳам уқтириб кўрсатмоқдалар.

ҚАЛЛОБЛАР ҚИЛМИШИ

Михаил Салмановдан келган телеграмма мужмалроқ эди: «20 вагон. Аъло сорт. Ҳаммаси қарағай, Тезда ташиб олинсин».

— Ажабо, кетганига энди ўн бир-ўн икки кун бўлди-ку, — колхоз раҳбарлари бир-бирларига қараб елка қисишди, — наҳотки...

— Наҳоткиси борми, гап билгинча иш бил деганлар, — тан берди ўртоқ Кенжаев. — Дўндириптими, қандини урсин!

— Шундайку-я, охири ишкал бўлмаса эди, — эътироз билдирди ўртоқ Зокиров.

— Қизиқсизлар-а, — далда берди ўртоқ Раҳимов, — вагонлаб жўнатаётган бўлса, пачкалаб санаб оляпти. Ҳисоб-китобдан янглишмасак бўлди-да.

1957 йилнинг бошларида Самарқанд областининг Пахтакор районида Михаил Салманов деган киши пайдо бўлиб қолди. «Ўзбекистон 30 йиллиги», «Ленинчи чорвадор», Карл Маркс номли колхоз раислари Кенжаев, Зокиров, Раҳимовларнинг бу «меҳмон» атрофидаги парвона бўлганлигини кўрсангиз эди.

— Зар қадрини заргар билар экан, — деди бир куни меҳмон. — Сизлардек улфатларга жонимни қурбон қиламан. Менга пул эмас, ёроғайни керак.

— Барака топинг-е, асл бизбоп одам экансиз, — унинг елкасига қоқишди мезбонлар...

Ана шу кезда колхоз раислари билан Салманов ўртасида кичкина шартнома имзоланди. Унда кўрсатилишича, Салманов Иркутск, Красноярск, Новосибирск, Вологда шаҳарларидан юқоридаги колхозларга ёғоч юбориб туради. Колхозлардан эса келтирилган ҳар кубометр ёғочи учун 50 сўмдан пул олади. Йўл ва меҳмонхона харажатлари бундан мустасно.

— Салманов қаерда истиқомат қилади, унинг касбкори маълумми?

—?

— Унинг қаерда ўрмонзори бор?

—??

— Нега бўлмаса бу колхозларнинг раҳбарлари Салмановнинг атрофида гирдикапалак бўлиб, унинг чўнтагига нақд 170 минг 159 сўм пул солиб қўйишди.

—???

1959 йил кирди. Михаил Салманов яна Пахтакор районида пайдо бўлиб қолди. У бу гал кеккайиб, ўзини билоғон кўрсатиб эмас, балки боши оёғининг чинчалоғига етгунча эгилиб таъзим қилиб юрди. Буни кўрган меҳрибонлар шахтидан қайтиб, кўнгиллари анча юмшади.

— Ке, бир бечора экан, бундан қайтмаса, бошқадан қайтар, — Салмановнинг гуноҳидан кечишди. Бу гал Салманов унча-бунча ёғоч келтирган бўлиб, яна 100 минг сўм чойчақа ўмариб кетди.

Мамлакатимизнинг ўрмонзор зоналаридан Тошкентдаги Ўрта Осиё машина синаш станцияси, Тошкент ирригация ва механизация институти, Самарқанддаги қишлоқ хўжалик институти, «Средазгипропроводхлопок» ва бошқа ташкилотларга 20 вагон ёғоч юборилди. Салманов ва Коржиков тил бириктириб, вагонлардаги адрес ёзилган тахтача ва наклоднойни ўзгартиришди. Оқибатда «югурганники эмас, буюрганники» деганларидек ёғоч ўз эгаларига эмас, балки, Самарқанд область Пахтакор районининг колхозларига келди. Ана шу тахта ва наклоднойни ўзгартириш учун сарфланган вақт Салманов ва Коржиковга 40 минг сўм «даромад» келтирди...

Пастдарғом районидаги «Правда» колхозининг раиси ўртоқ Сатторов касб-кори номаълум Султон Ҳайитов деган шахснинг командировка варақасига думалоқ печать босар экан, тайинлади:

— Колхоз мулкига хиёнат қилманг.

— Агар хиёнат кўчасига кирсам...

Ўртоқ Сатторов яна анча-мунча шартлар қўйди. Ҳайитов бу шартларни бўйинчадек бўйнига кийиб олди. Худди шу куни «ростгўй, софдил» Ҳайитовнинг қўлига 124 минг сўм ёғочга тўланадиган, 21.500 сўм йўл кира тутқазилди. Ҳайитов ҳайрмазурни қуюқ қилиб, «жўнаб» кетди. У шу куниёқ Каттақўрғон районидаги Крупская номли, сўнгра Нарпой районидаги «Правда» колхозларида бўлди. Тахта-ёғочнинг «пири» бу колхоз раҳбарларини ҳам авради. Султон Ҳайитов юқоридаги колхозлардан 51 минг сўм «йўл харжи» олди...

Василий Левшанов деган шахс куппа-кундузи Пахтакор районидаги Сталин номли колхоз раиси ўртоқ Ражаповнинг кўзини боғлаб, чапак чалдириб кетипти деган овоза тарқалди. Кейинчалик бу овоза рост бўлиб чиқди...

Гапга қаранг, Левшанов тахта-ёғоч қидириб Красноярскка борипти. Озми-кўпми топган матоҳини тиширнинг кавагида сақлаб келиб, колхозга пуллапти. Демак ора очиқ. Ҳечда! Шу бориб келишларнинг ўзи колхозга 84 минг сўмга тушди.

—Хўжайин бир оғиз илтимос бор? — ялиниб деди Левшанов.

— Нима илтимос экан?

— Ўша тахта-ёғочни вагонга ортишиб берган кишиларга кўп эмас, 22 минг сўм чойчақа берувдим. Мана ведомости. Шунга имзо чекиб берсангиз, бухгалтерия билан ҳисоб-китоб қилиб қўйсам. Ўртоқ Ражапов шартта имзо чекиб юборди. Яқинда маълум бўлишича бу ведомость бутунлай сохта экан...

Қўйинг-чи, ана шунақа тахтафуруш, ёғочфуруш, фанерфуруш, тунукафуруш — фуруш-фурушларни санайверсак анча бор. Булар-ку хорамхўрлик қилиб давлат мулкини ва колхоз маблағини бўйидан, энидан ургани учун қилмишларига яраша жазоланди. Аммо уларга ҳомилик қилган, суриштирмай, нетмай «отангга раҳмат, азаматлар» деб уларнинг елкасига қоқиб юрган юқоридаги колхозларнинг раисларига лоақал «ҳайфсан» деб қўйилмаганига хуноб бўласан, киши.

М. НАЗАРОВ.

ҚИСҚА САТРЛАР

ФАБРИКА ИШГА ТУШДИ

Тошкент область, Ўрта Чирчиқ районидаги Тўйтепа қишлоқ Совети территориясида яқинда руда бойитиш фабрикаси фойдаланишга топширилди.

ЯНГИ КАСАЛХОНА

Яқинда Олмалиқ шаҳрида 200 кишига мўлжалланган янги касалхона қурилиб, фойдаланишга топширилди. Касалхона беморларнинг касалларини аниқловчи турли аппаратлар ҳамда рентген кабинетларига эга.

Р. Турсунов.

ТОШКЕНТ ЯНГИЛИКЛАРИ

▲ Болаларнинг қишки каникули бошлангандан буён Тошкент давлат цирки ҳар куни гавжум. РСФСР халқ артисти Валентин Филатовнинг «Айиқлар цирки» томошаси болаларга жуда ёқиб қолди. Каникулнинг етти куни ичида циркка 13 мингга яқин бола келиб-кетди.

▲ Хўжалик моллари савдоси Ўзбекистон базаси Хитой, Чехословакия, Болгария ва яна бир неча қардош мамлакатлардан турли хўжалик молларини кўплаб олмоқда. Дўстларимиз аъло сифатли мебеллар, тикув машиналари, чинни асбоблар юбораётир.

▲ Сталин номли пионерлар саройи шаҳарнинг «Электрокабель», «Ташсельмаш», «Октябрь революцияси» заводларида кўчма арча байрами ташкил қилди. Танаффус вақтларида завод ишчиларига саройдаги ҳаваскорлар кенгайтирилган программада концертлар кўрсатдилар.

▲ Тошкент шаҳар маданият бўлими шаҳардаги клубларда, кутубхоналарда ва қизил чойхоналарда шоир Ҳамид Олимжон юбилейи муносабати билан 20 га яқин лекция ташкил қилди.

БУГУН ТЕЛЕВИЗОРДА

13.00-Янги йил арчаси атрофида. 19.30-**Болалар учун янги йил концерти.** 20.00-Сўнгги ахборот. 20.20-**«Жаноб 420»** бадиий фильмининг биринчи серияси (ўзбек тилида). 21.50-**Катта эстрада концерти** (рус тилида).

Бизга келиш олдидан

Яқинда Тошкентда ва республикамизнинг бир қанча шаҳар ва қишлоқларида Озарбайжон адабиёти ҳафталиги ўтказилади. Шу муносабат билан озарбайжонлик қардошларимиз Бокуда ўзбек ёзувчиларининг, шоирларининг жуда кўп асарларини китоб шаклида ва журналларда босиб чиқармоқдалар.

Бокудан кечагина «Озарбайжон» номли бадиий журналнинг 12-сони келди. Бу журналда филология фанлари доктори Иззат Султоннинг «Ўзбек совет адабиёти» номли катта мақоласи, Ғафур Ғулом, Ойбек, Абдулла Қаҳҳор, Шайхзода, Зулфия, Уйғун, Иброҳим Раҳим, Асқад Мухтор, Ҳаким Назир, Қуддус Муҳаммадий каби ёзувчи ва шоирларнинг асарлари ўқувчиларга тақдим қилинган.

Ярим даштда шифоли сув булоқлари

САМАРҚАНД, 5 январь. (ЎзТАГ). «Улус» қоракўлчилик совхози территориясида артезиан қудуғи пармалаш вақтида сувсиз жанубий Самарқанд ярим даштида иссиқ минерал сув фонтан бўлиб отилиб чиқди. Бу қудуқдан бир суткада бир минг етти юз кубометргача иссиқ минерал сув чиқмоқда.

Семашко номидаги Ўзбекистон курортология ва физиотерапия илмий-текшириш институти мутахассислари ва Самарқанд область соғлиқни сақлаш бўлимининг комиссияси қудуқни текшириб, бундан чиқаётган сувнинг жуда яхши хусусиятларга эга эканлигини аниқлади. Улус минерал суви билан радикулит, бўғин касаллиги, юрак-қон томирлари ва асаб системаси касалликларини даволаш мумкин. Янги минерал сувга Ўзбекистонда тенг келадиган бошқа сув йўқ. У, бундан бир йил илгари мазкур ярим даштда очилган ва ҳозирги пайтда Самарқанд областида биринчи сув шифохонаси ишлаб турган «Нагорная» булоғининг сувидан кўп фойдалидир. Янги артезиан фонтани атрофида ҳам янги шифохона очиш тавсия қилинди.

Табиий газдан шойи

Фарғона тўқимачилари ацетат шойи заводининг цехларида ҳар йили бир юз ўттиз олти миллион метр кўйлак газламалари ишлаб чиқарадилар. Республикада саноатнинг бу янги тармоғи учун Бухоро конларидан чиқариладиган табиий газ хомашё бўлиб хизмат қилади. Бу газни қайта ишламоқ учун Чирчиқ кимё комбинатида метанни конверсия қиладиган цех қурила бошланди.

Янги цех газни магистраль трубопровод орқали олиб ацетат шойи ишлаб чиқариш учун хомашё бўлган ацетилцеллюлоза органик синтези учун ацетилен тайёрлаб чиқаради. Бундан ташқари, табиий газдан водород ҳам тайёрланади. Бу водород арзон азот ўғитлари чиқариш учун ишлатилади.

Метанни конверсия қилиш цехи шу йилиёқ ишга бошлайди.

ПРАВДА ВОСТОКА

Бош мақола қишлоқ меҳнаткашларининг вазифаларига бағишланган Газетада «Қишлоқ хўжалигини янада юксалтирайлик» сарлавҳаси остида мақолалар, Ҳамид Олимжон юбилейига бағишланган материаллар бор. Оҳангарон шаҳар партия комитетининг секретари А. Батигин «Якунлар ва қилинадиган ишлар», республика Олий Советининг депутати С. Попов «Ўртоқлик суди» мақолалари билан қатнашганлар. Шунингдек, газетада маҳаллий ва чет эл хабарлари бор.

ЎЗБЕКИСТОНИ СУРХ

Бош мақола қишлоқ хўжалигини комплекс механизациялаш масалаларига бағишланган. «Қишлоқ хўжалигида янги техникани кенгроқ жорий қилайлик» сарлавҳаси остида қатор мақолалар берилган. Газетада Ҳамид Олимжон юбилейига бағишланган материаллар, маҳаллий ва чет эл хабарлари бор.

Редактор И. РАҲИМОВ.

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 6/I да кундуз ва кечқурун **Оқпадар.** 6/I даги кундузги спектаклга билетлар сотилган, 7/I да кундуз **Гамлет**, кечқурун **Тоға-жиянлар.**

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА—6/I да кундуз **Оққуш кўли**, 7/I да кундуз **Орзу**, кечқурун **Чио-Чио-Сан.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 6/I да кундуз **Ошиқ Ғариб**, кечқурун **Ватан ишқи**, 7/I да кундуз **Муқимий**, кечқурун **Тоҳир ва Зуҳра.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — 10/I гача **Арча.** «Айиқлар цирки» иштирокида **катта байрам томошалари.** Томошалар кундуз соат 1, 4 ва кеч 8 да бошланади.

КИНО

Қонун — қонундир — «ВАТАН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), «ЁШ ГВАРДИЯ» (кундуз соат 4 ва кеч 6 да).

Бир қирувчининг тарихи — СОБИР РАҲИМОВ номли, НАВОИЙ номли, «ИСКРА» (1 ва 2-залда), «ЎЗБЕКИСТОН», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

Насриддин Хўжандда — НАВОИЙ номли (кундуз соат 3-20 минутда). «ЁШ ГВАРДИЯ» (кеч соат 8 ва 10 да).

Болалар — «ЁШ ГВАРДИЯ» (эрталаб соат 10, 11 ярим, кундуз 1 ва 2 яримда), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» эрталаб соат 11, кундуз 1 ва 3 да), «СПУТНИК» (кундуз 12 ярим, 2 ярим ва кеч 7 яримда).

Калта шим кийган одам — «ИСКРА» (3-залда, кундуз ва кечқурун).

Али бобо ва қирқ қароқчи — «ВАТАН» (эрталаб соат 10-20 минут ва 11 да).

КИНОФИЛЬМЛАР ПРОКАТИ УЗБЕКИСТОН КОНТОРАСИ

РЕСПУБЛИКА КИНОУСТАНОВКАЛАРИ ЭКРАНИГА

ЯШНАЁТГАН ГРУЗИЯ

НОМЛИ ЯНГИ РАНГЛИ БАДИИЙ ҲУЖЖАТЛИ ФИЛЬМ ЧИҚАРАДИ.

Кинога олиш ишларининг раҳбари, автор-режиссёр—**Сико Долидзе.**

Режиссёр-оператор — **Г. Асатиани.**

Ленин орденли «Грузия-фильм» киностудияси 1957 йилда ишлаган.

«Узтрансспецстрой» трестининг махсуслаштирилган «ПРОМБУРВОД» БОШҚАРМАСИ

артезиан қудуқлари пармалаш,

буюртмачилар материалидан кўприк ва силовой линия тиргаклари остига сепоя қоқиш ишларига

ЗАКАЗ ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Комбинат кўчаси, 5-уй. Телефон — 43-595, 43-395, 40-932.

Тошкентдаги «ШАРҚ» РЕСТОРАНИГА

ЛОТОКЧИЛАР КЕРАК

Адрес: Дзержинский кўчаси, 28-уй.

ТОШКЕНТ ИРРИГАЦИЯ ВА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ МЕХАНИЗАЦИЯЛАШ ИНЖЕНЕРЛАРИ ИНСТИТУТИ — ТИИИМСХ

СИРТҚИ ФАКУЛЬТЕТНИНГ БИРИНЧИ ВА ЮҚОРИ КУРСЛАРИГА

қишлоқ хўжалигини механизациялаш, гидромелиорация (сув хўжалиги инженерлари), ер тузиш ихтисослари юзасидан

1959/60 ўқув йили учун

студентлар қабул қилишни давом эттиради

Қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва гидромелиорация ихтисосларида ўқиш муддати — 6 йилдан, ер тузиш ихтисосида — 5 йил.

Ўрта маълумотли, халқ хўжалиги тармоқларида ишлаб турган, амалий ишда ўзларини ижобий кўрсатган ва кириш имтиҳонларини муваффақиятли топширган ҳамма ёшдаги эркак ва хотин-қизлар қабул қилинади.

Кириш имтиҳонлари ўрта мактаб программаси ҳажмида рус ва ўзбек тилларида ўтказилади: математикадан (ёзма ва оғзаки), физикадан (оғзаки), рус тили ва адабиётидан (иншо) ёки ўзбек тили ва адабиётидан (иншо).

Институтнинг рухсати билан кириш имтиҳонларини турар жойдаги бошқа олий ўқув юртларида ҳам топшириш мумкин.

Ариза институт директори номига ёзилиб, танлаган ихтисос кўрсатилади ва қуйидаги ҳужжатлар қўшиб берилади: иш жойидан партия, касаба союз, комсомол ташкилотлари, корхона раҳбарлари ва колхоз правлениелари берадиган характеристика-тавсия, ўрта маълумот ҳақидаги ҳужжатнинг асл нусхаси, таржимаи ҳол, 3х4 сантиметр катталигида тўртта фотокарточка, меҳнат дафтарчасидан (корхона, муассаса, колхоз раҳбари тасдиқлаган) кўчирма, 286-форма медицина справкаси, турар жойдан справка.

Аризалар 31 январгача қабул қилинади. Имтиҳон олдидан консультациялар 25 январгача берилади. Кириш имтиҳонлари 10 февралгача ўтказилади.

I-курсга қабул қилинган студентлар институтда I-курс программаси юзасидан икки ҳафталик семинар ўтадилар.

Адрес: Тошкент шаҳар, Учитель кўчаси, 39-уй, сиртқи факультет.

Қоратош кўча, 124-уйда турувчи **Ҳаким Алиевич Содиқхўжаевнинг** Профсоюз кўча, 100-уйда турувчи Таисия Павловна Рябовадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район, 7-участка халқ судида кўрилади.

Ново-Ульяновская кўча, Узкий переулок, 5-уйда турувчи **Наталия Степановна Кривенконинг** шу уйда турувчи Кандилётис Панаётис Георгисдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Куйбишев район, 3-участка халқ судида кўрилади.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26-уй, РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: партия турмуши ва маҳаллий матбуот — 27604, Пропаганда ва чет эл ҳаёти — 31226, Совет қурилиши — 27604, Қишлоқ хўжалиги — 34455, Саноат — 34524, Адабиёт ва санъат — 32036, Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 34524, Маҳаллий ахборот — 34780, Оммавий ишлар ва хатлар — 39005. Секретариат — 33469, 32347, Эълонлар — 28142, Коммутатор — 36334, 33262.

Р. 02504. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. А — № 4.